

Lunds universitet
Sociologiska institutionen

Den radikala frihetliga vänstern i Umeå, 2002-2013:
Kollektiva berättelser och politisk praktik i ett socialt handlingsfält

Författare: Måns Lundstedt
Masteruppsats SOCM04
30hp
Höstterminen 2015/2016
Handledare: Magnus Ring

Abstrakt

Författare: Måns Lundstedt

Titel: Den radikala frihetliga vänstern i Umeå, 2002-2013: Kollektiva berättelser och politisk praktik i ett socialt handlingsfält

Masteruppsats SOCM04

30hp

Höstterminen 2015/2016

Handledare: Magnus Ring

De senaste femton åren har den radikala frihetliga vänstern i Umeå utvecklats från slutenhet och militans till öppenhet och pragmatisk inblandning i lokala konflikter. Uppsatsen intresserar sig för hur dessa förändringar korresponderar mot utvecklingsprocesser i rörelsens interna liv. Specifikt analyseras på vilka sätt rörelsens kollektiva självförståelse som politisk aktör konstruerats, hur dess praktik förändrats, och hur dessa utvecklingslinjer relaterar till varandra och till förändrade relationer inom och utanför rörelsen. Frågeställningarna vävs samman med hjälp av Pierre Bourdieu och den nyinstitutionella sociologins fältbegrepp. På denna väg kan betydelsen av vetande, praktik och relationer föras samman. Uppsatsens empiri består av narrativa intervjuer, rörelsedokument, samt ett dataset bestående över samtliga protesthändelser som rapporterats i Umeås lokalpress 2002-2013. Den centrala slutsatsen är att rörelsemiljön hålls samman av ett kontinuerligt värdeschema, där avståndstaganden från identitet, kritik mot representation, samt upphöjandet av handling tillsammans utgör grunden för föreställningar om en autentisk politisk praktik. Utan att fastställa linjära kausala samband bekräftas också hur olika sätt att närma sig denna autenticitet hänger samman med olika nätverkskonfigurationer och mönster av praktik.

Nyckelord: Sociala rörelser, Radikal frihetlig vänster, Umeå, Sociala handlingsfält

Populärvetenskaplig sammanfattning

Sedan det tidiga 2000-talet tycks den radikala frihetliga vänstern i Umeå ha förändrats drastiskt. När kvinnohuset i stadsdelen Haga ockuperas år 2004 sitter ett litet antal järnrörsbeväpnade aktivister bakom banderoller med anarkistiska symboler. När lokstallarna på andra sidan gatan ockuperas tio år senare bjuder namngivna ansvariga in allmänhet och media till stormöte. Från att till stor del ha ägnat sig åt egendomsförstörelse och andra typer av fläckvisa, hemliga och militanta aktioner, är man nu en öppen miljö med grupper som arrangerar studiecirklar och stadsodling, veckovis återkommande så kallade fikaallmänningar, och som tillsammans med kulturlivet kämpat för att bevara ett bibliotek. Jag är intresserad av att veta vad det egentligen är som har hänt. I den här uppsatsen ställs därför tre frågor: Hur rörelsemiljön förstår sin egen roll i politiska processer, på vilka sätt man agerat, och hur relationer gentemot yttre aktörer förändrats. Dessa frågor besvaras med hjälp av intervjuer, rörelsens egna texter, och en databas bestående av de politiska protester som utspelat sig i Umeå mellan 2002 och 2013.

Uppsatsens viktigaste upptäckt berör rörelsens självförståelse. Här upptäcks, att det som håller samman rörelsen som avgränsad politisk miljö är en grundläggande uppsättning värden. Dessa värden står att finna i motståndet mot alltför utpräglade politiska identiteter, mot att låta sig själv eller någon annan representeras, och i ett hyllande av aktiva politiska handlingar. De problem som uppstår i förhållandet mellan teori och praktik, och som rörelsens deltagare hela tiden försöker lösa utgår samtliga från dessa tre kärnvärden. I uppsatsen sammanfattas denna strävan som ett sökande efter autentiska, äkta, politiska handlingar. Vid olika tidpunkter, och i relation till olika faser i utvecklingen av politiska praktiker och de sociala nätverken, har denna strävan sett ut på olika sätt. Inte minst märks hur förändrade relationer med punkscenen och det vidare kulturlivet, vid olika tillfällen, har fört in nya idéer och nya sätt att lösa denna strävan.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	1
1.1 Syfte och frågeställningar.....	1
1.2. Uppsatsens intresseområde: Den radikala frihetliga vänstern.....	2
1.3. Avgränsningar	3
1.4. Disposition	4
2. Tidigare forskning.....	5
2.1. Forskning på sociala rörelser.....	5
2.2. Tidigare forskning på den radikala frihetliga vänstern i Sverige	6
3. Teori	8
3.1. Att förstå sociala rörelser	8
3.2. Fältperspektivet	9
3.3. Reflektioner	10
4. Metod och material.....	11
4.1. Intervjuer	11
4.2. Rörelsedokument.....	12
4.3. Händelsekatalog	12
4.4. Metodologiska utmaningar.....	13
4.4.1. Etik och anonymitet	13
4.4.2. Reflexivitet.....	13
4.4.3. Min relation till rörelsemiljön	14
5. Resultat och analys.....	15
5.1. Deltagarnas berättelse om den radikala frihetliga vänstern i Umeå, 2002-2013	15
5.1.1. Umeå efter Göteborgshändelserna: Autonoma Socialister Umeå.....	15
5.1.2. 2008: Ockupationsår, enighet och djurrättsaktivism.....	16
5.1.3. Efter ockupationerna: Urbana allmänningar och Förbundet Allt åt Alla.....	18
5.2. Umeås politiska miljö genom lokalpressens rapportering	19
5.2.1. Aktivitetsnivåer	20
5.2.2. Organisationsformer.....	20
5.2.3. Frågor och teman.....	22
5.2.4. Sammanfattning och diskussion.....	25
5.3. Umeås rörelsemiljö som fält: Fältets grundläggande värden	26
5.3.1. Anti-identitet	27
5.3.2. Representation och subjektivitet	29

5.3.3. Autentisk handling	31
5.3.4. Diskussion	33
5.4. Förändrade praktiker: Tre husockupationer	34
5.4.1. Kvinnohuset	35
5.4.2. Tullkammaren	38
5.4.3. Umeå Kulturhus	41
5.4.4. Diskussion – Umeå sett genom tre husockupationer.	44
6. Avslutning	46
6.1. Umeås radikala frihetliga vänster som socialt fält	47
6.2. En förändrad praktik.....	48
6.3. En rörelse i det sociala landskapet	49
6.4. Reflektioner	50
7. Källförteckning.....	52
7.1. Litteratur.....	52
7.2. Dokument.....	59
8. Bilagor.....	60
8.1. Bilaga 1: Händelsekatalog.....	60
8.1.1. Protesthändelsen: Definition och avgränsningar.....	61
8.1.2. Källor.....	62
8.1.3. Variabler.....	62
8.1.4. Förteckning över samtliga aktörer i materialet	65
8.2. Bilaga 2: Beskrivning av intervjupersonerna	72

Figurer

Figur 1: Antal rapporterade protester 2002-2013.....	20
Figur 2: Organisationsformer, hela perioden. Rörelsegrupper och övriga.....	21
Figur 3: Koalitioner med rörelsedeltagande.....	21
Figur 4: Teman, hela perioden. Rörelsegrupper och övriga.....	23
Figur 5: Djurrättsfrågor, 2002-2013. Rörelsegrupper och övriga.....	24
Figur 6: Feminism, 2002-2013. Rörelsegrupper och övriga.....	24
Figur 7: Stadsutveckling, 2002-2013. Rörelsegrupper och övriga.....	25

1. Inledning

På nyårsnatten 2004 ockuperas det gamla kvinnohuset i Umeå. Bakom svarta masker, utrustade med hjälmar, sköldar och järnrör väntar ett trettiotal ockupanter från Umeå och Luleå på att polisen ska komma för att tömma huset. Ute på gården har man arbetat hela dagen för att bygga en försvarslinje. Med hjälp av en snövall som först fyllts med skidstavar och därefter täckts med snart fruset vatten ska polisbilar förhindras att ta sig in till porten. När polisen aldrig kommer bestämmer man sig för att stanna i huset. Efter tre veckor av sporadiska fester, möten, och vissa politiska framgångar, lämnar ockupanterna självmant fastigheten.

Tio år senare, 2014, kallas det till öppet möte i de övergivna lokstallarna på andra sidan gatan från kvinnohuset. Under närmare tio månaders tid har lokala aktivister i hemlighet utforskat huset, för att i slutet av augusti kunna arrangera en självständig kulturfestival med tillhörande ockupation. Mötesinbjudan publiceras i lokalpressen, och när träffen väl inträffar välkomnas både reportrar och fotografer. Efter en lyckad festival ombildas gruppen till en ideell förening, och lyckas hyra huset av kommunen för en symbolisk summa på en krona. Samma år har man även skapat en ”folkpark” genom ockupation av en gräsyta på området Ålidhem, där gemensam plantering, scen, och grillplats ordnats i samarbete med andra boende.

Lösryckta exempel tillåter givetvis inga generella slutsatser. Onekligen kan avståndet mellan dem förefalla krystat. Samtidigt illustrerar de tillsammans en förskjutning i den radikala frihetliga vänstermiljö som helt eller delvis ansvarade för båda händelserna. Från att ha varit en sluten, militant rörelse, vars främsta referenspunkter står att finna i den autonoma rörelsen i Sverige och i Europa, är man idag en mera öppen miljö, riktad mot grannskapet och mot den lokala politiken i Umeå. Den här utvecklingen ställer frågor om hur en rörelsemiljö kan hållas samman trots till synes djupgående förändringar, och om vad det egentligen är som förändras i en sådan process. Detta är vad den här uppsatsen kommer att behandla.

1.1 Syfte och frågeställningar

Den radikala frihetliga vänstern har sedan det sena åttiotalet (se Jämte & Sörbom 2016) varit en marginell men betydelsefull aktör i den svenska politiska miljön. Med en sofistikerad kritik av kapitalism, patriarkat, rasism och auktoritet, har rörelsen agerat experimentverkstad för såväl nya levnadsformer som för organisatoriska modeller och teoretiska perspektiv.

Bland dessa märks kanske främst de former för interndemokrati (se Leach 2007) som länge utövats bland rörelsens grupperingar, och som spridit sig långt utanför de egna kretsarna (se t ex Swann & Stoborod 2014). Detsamma gäller för de förtryckssamverkans- och intersektionella teorier som tidigt omfamnades och praktiserades i miljön (Jämte 2013, s. 315). Rörelsen har också länge betraktats som ett hot av statliga myndigheter (se Peterson 2001; Stahre 2004), senast illustrerat i en serie utredningar och rapporter om vad som kallats ”våldsbejakande extremism” (t ex Brottsförebyggande rådet & Säkerhetspolisen 2009; Statens medieråd 2013; SOU 2013:81; se Renkvist Quisbert 2015 för en kritisk analys). Det finns med andra ord flera skäl att ägna rörelsen akademisk uppmärksamhet.

Den här uppsatsens syfte är att studera förändringar i Umeås radikala frihetliga vänstermiljö från tidigt 2000-tal fram till idag. Problemställningen preciseras från två parallella utgångspunkter. För det första undersöks hur formerna för politisk praktik förändrats under perioden. För det andra analyseras på vilka sätt rörelsen konstruerat normativa och normerande berättelser om sitt eget politiska aktörskap. De båda spåren vägs sedan ihop med processer i det omgivande sociala landskapet, det vill säga det nätverk av sociala grupperingar som befinner sig i direkt och indirekt utbyte med rörelsemiljön (se Ahrne, Franzén & Roman 2005, s. 19).

Sammanfattningsvis utgår uppsatsen från följande tre frågeställningar:

- Hur har rörelsens självförståelse som politisk aktör förändrats under den studerade perioden?
- Hur har rörelsens politiska praktik förändrats under den studerade perioden?
- Hur kan ovanstående förändringar relateras till utvecklingsprocesser i relationerna mellan rörelsen och dess kontext?

1.2. Uppsatsens intresseområde: Den radikala frihetliga vänstern

I den här uppsatsen studeras den radikala frihetliga vänstern i Umeå. Denna rörelsemiljö definieras på fyra grunder. För det första är den antikapitalistisk. Dess aktörer strävar mot ett jämlikt, klasslöst samhälle, och den ideologiska basen återfinns i marxistisk och anarkistisk teori. För det andra är rörelsen antiauktoritär, och föreställer sig en framtid präglad av lokalt situerad, horisontell demokrati, som överskrider och ersätter den representativa demokratis institutioner. För det tredje är rörelsen radikal. Detta begrepp förstås ofta relationellt, men i den här uppsatsen markerar det en särskild ideologisk och strategisk inriktning. Mer precist åsyftas en politisk analys i vilken frigörelse förutsätter total förändring av samhällsförhållandena (se Jämte 2013, s. 37). Härmed kan rörelsen skiljas från frihetliga

grupper på den politiska högerkanten (till exempel libertarianer), och från de vänstergrupper som företräder auktoritära eller representationsdemokratiska samhällsformer. Dessa distinktioner innebär dock inte att radikala frihetliga grupper inte kan försvara representativa institutioner (se Piotrowski & Wennerhag (kommande)). Till sist positionerar de studerade grupperna sig själva och sin historia i förhållande till den rikstäckande frihetliga vänstermiljö som sedan slutet av nittiotalet gått under beteckningen ”den autonoma rörelsen” (se Stahre 2004, s. 233).¹

1.3. Avgränsningar

Uppsatsen gör tre huvudsakliga avgränsningar. Den första linjen är rumslig, och begränsar den empiriska undersökningen till Umeå kommun. Att studera ett enda lokalt uttryck för en riksomspännande rörelse tillåter en större detaljrikedom i framställningen, och möjliggör en fördjupad förståelse för mellanmänniska relationer och lokala händelsers inverkan på sociala processer. Att det är just Umeå som valts ut beror dels på att staden länge haft en betydande radikal vänster, i bred mening (se t ex Gidlund 1978; Liliequist 2001). Det beror också på att tidigare forskning om dylika grupper till övervägande del begränsat sig till att tala om miljöerna i och omkring Malmö/Lund, Göteborg och Stockholm.

Den andra linjen skär genom tiden. Den studerade perioden begränsar sig till 2002-2013, med mindre utsvävningar i vardera riktningen. Detta är dels en praktisk fråga, då lättillgänglig data från lokalpress kan nås från och med 2002. Det är dock även en gränsdragning som utgår ifrån den tidigare forskningen, där Göteborgshändelserna 2001 ges mycket stor betydelse som både vänd- och startpunkt. Detta bekräftas också i uppsatsens intervjumaterial. Att den borte gränsen lagts vid årsskiftet 2013-2014 fyller en liknande funktion, då denna tid präglas av händelser som understryker den utveckling som skett under den studerade perioden. Det bör dock tilläggas att en av dessa viktiga händelser, ockupationen

¹ Den autonoma rörelsen har sina rötter i de militanta delarna av freds-, miljö-, ockupant- och feministrörelserna i Central- och Sydeuropa (Katsiaficas 2006). I Sverige kom de autonoma från slutet av åttiotalet att förnya den tidigare pacifistiska anarkistiska rörelsen. Detta skedde från början i samband med husockupationer och antifascistiska aktioner, men repertoaren utsträcktes också till feminism, antiimperialism och miljöfrågor (Jämte & Sörbom 2016). Efter toppmötesprotesterna i Seattle 1999 och efterföljande händelser i Prag, Göteborg och Genua blev rörelsen internationellt känd som det ”svarta blocket” (Katsiaficas 2006). De två mest namnkunniga grupperna i den svenska rörelsen är troligtvis Antifascistisk Aktion (AFA) och Syndikalistiska Ungdomsförbundet (SUF).

av Umeå Kulturhus, sträcker sig från hösten 2013 och ända fram till augusti 2014. Här får det räcka att konstatera att det sociala livet sällan inlemmar sig i kalenderårets begränsningar.

Den tredje linjen dras runt den studerade rörelsemiljön. Även om den radikala frihetliga vänstermiljön i Umeå överlappar med en vidare vänster, med punkscenen, och med andra politiska och subkulturella grupperingar, så är det inte dessa som studeras i den här uppsatsen. Däremot utgör mönstret av uteslutningar och inneslutningar, det vill säga de kollektiva förhandlingsprocesser som producerar gränserna mellan dessa miljöer, ett av studiens intresseområden.

1.4. Disposition

Uppsatsen består av sex kapitel. Direkt efter detta inledningskapitel följer en översikt av den sociologiska forskningen på sociala rörelser, hur denna behandlat radikala frihetliga vänsterrörelser i Sverige, samt hur den lokala rörelsemiljön i Umeå representerats i det fåtal texter där den beskrivits. På så vis fokuseras en bred disciplin från det generella till det allra mest lokala. Det därpå följande teoriavsnittet tar ett steg tillbaka till rörelseforskningen för att där presentera och diskutera ett sätt att förstå sociala rörelser i termer av sociala handlingsfält (se Fligstein & McAdam 2011). I uppsatsens metodgenomgång presenteras det analyserade materialet tillsammans med en diskussion av de metodologiska problem som uppstått under arbetet med uppsatsen. Fokus läggs här på etiska överväganden, intervjupersonernas och min egen reflexivitet, samt min relation till rörelsemiljön. Analysmetoder och preciserade teoretiska ingångsvinklar redogörs för i anslutning till respektive empiriskt avsnitt.

Uppsatsens resultat presenteras i fyra separata delar, med olika metodologisk prägel. Grovt uttryckt kan man säga att de första två behandlar vad rörelsen *gjort*, medan de resterande fokuserar på hur rörelsen *tänkt*, eller snarare hur den *resonerat*. I den första delen (5.1) presenteras miljöns historia genom aktivisternas egna berättelser. Syftet med avsnittet är att ge substans och transparens åt övriga presentationer. Då ingen tidigare genomgång av Umeåmiljöns historia finns att tillgå, hålls avsnittet relativt utförligt och detaljerat.

Nästa avsnitt (5.2) beskriver rörelsen från utsidan. Här utgörs materialet huvudsakligen av den händelsekatalog som samlats in genom läsning och kodning av Umeås två lokaltidningar, *Västerbottens-Kuriren* och *Västerbottens Folkblad*. Avsnittet syftar till att studera vad rörelsemiljön ägnat sig åt i sin utåtriktade verksamhet, och hur den samarbetat med andra grupper.

I del 5.3 utvecklas de begreppsliga nycklar som används i uppsatsens slutsatser. I en tematisk analys av uppsatsens intervjuer och andra primärkällor undersöks hur rörelsemiljön

konstruerat en förståelse av sig själv som politisk aktör genom mönster av avståndstagande och identifikation. Resultaten från denna del, tillsammans med det som sagts i del ett och två, integreras i det avslutande avsnittet. Här (5.4) används resultaten från övriga avsnitt för att förstå de skiftningar som skett genom närstudier av tre olika husockupationer. Kapitel 6 diskuterar studiens slutsatser, och sträcker på så vis ut analysen från föregående avsnitt till att omfatta hela den studerade perioden. På så sätt kan uppsatsens struktur betraktas som en u-formad kurva, där perspektivet går från det övergripande till det specifika, för att därefter återvända med fördjupad förståelse.

2. Tidigare forskning

I följande avsnitt sammanfattas den samhällsvetenskapliga teoribildningen kring sociala rörelser och den empiriska forskning som gjorts på radikala frihetliga vänstergrupper i Sverige och i Umeå. På så sätt knyts uppsatsens intresseområde till en vidare disciplinär kontext.

2.1. Forskning på sociala rörelser

Under olika etiketter har kollektiva politiska uttryck utgjort ett stående inslag i samhällsvetenskaperna. Den tidiga forskningen fokuserade på att förklara industrialismens massrörelser som uttryck för klasskonflikter (Sombart 1911) eller som irrationellt, imitativt massbeteende (Tarde 1903; Le Bon 1896; 1913). Efter 1968 skiftades fokus mot rörelsernas aktörskap. Anglosaxiska forskare intresserade sig för rörelsernas organisationsformer (McCarthy & Zald 1977), deras sätt att tolka och hantera strukturella förändringar (Snyder & Tilly 1972, s. 520; Eisinger 1973; Tilly 1978; McAdam [1982] 1999), och mot produktionen av berättelser som medel i politisk kamp (Snow et al 1986; Snow & Benford 2000). I Europa utvecklades vid samma tid en kulturalistisk/kognitiv strömning som diskuterade hur kollektiva politiska aktörer värnar, producerar och agerar utifrån kollektiva identiteter (Melucci 1991), och hur rörelsegrupperingar även fungerar som kunskapsproducenter (Eyerman & Jamison 1991; Jamison 2006).

På senare år har flera försök gjorts för att integrera de olika strömningarna. Det här har bland annat skett genom contentious politics-perspektivet (som ligger nära den tidigare anglosaxiska forskningen, se McAdam, Tarrow & Tilly 2001; Tilly 2008), och Mario Diani (Diani & McAdam 2003; della Porta & Diani 2006) tillämpning av nätverksanalyser på lokala och globala rörelser. På senare år har andra rörelseforskare försökt föra in den tematiskt

närstående organisationsforskningen i disciplinen (Davis, McAdam & Scott 2005; se Walker 2012 för en översikt). Inspirerade av nyinstitutionell organisationssociologi (se March & Olsen 1984; DiMaggio & Powell 1991, s. 11) och Pierre Bourdieus handlingsteori (t ex Bourdieu 1991; [1994] 2012b; 1995) har bland andra Neil Fligstein och Doug McAdam (2011) nyligen påbörjat ett försök att fånga rörelseforskningen i en generell teori om sociala handlingsfält. Gemensamt för alla dessa senare riktningar är hur de strävar efter att ”sociologisera” sociala rörelser, det vill säga att integrera dem i samhället genom att utforska det dynamiska samspelet mellan olika typer av aktörer och strukturer.

2.2. Tidigare forskning på den radikala frihetliga vänstern i Sverige

Den här uppsatsen undersöker den radikala frihetliga vänstern i förhållande till dess självförståelse, praktiker och externa relationer. Samband mellan praktik och självförståelse har också ägnats uppmärksamhet i den tidiga forskningen. Irena Turonska (1997) och Abby Peterson (2001; 2002) närmar sig från olika håll förhandlingar om våldsutövning i förhållande till politiska ideal och föreställningar om det politiskt goda. Peterson noterar speciellt betydelsen av praktik, i form av direkt, omedierad handling (Peterson 2001, s. vii). Cathrin Wasshede (2010) presenterar i sin tur hur olika sätt att lösa konflikter mellan djupgående feministisk kritik och aktivisternas faktiska levnadsformer förhandlas och omförhandlas av aktivisterna. Liknande reflektioner görs, bland annat i relation till politiskt våld, av Ann-Dorte Christensen (2003; 2006; 2010). Även om Christensens texter är baserade på ett danskt material, görs återkommande referenser till likheterna mellan ländernas rörelser (för dessa likheter, se också Pries 2008; Brink-Pinto & Pries 2013).

Rörelsens relationella dynamiker har dokumenterats i ett antal studier av mera historiesociologisk art. Ulf Stahre illustrerar i flera böcker hur radikala frihetliga tendenser utvecklats i samspel med miljö- och stadsrörelser i Stockholm (Stahre 2004; 2007; 2014), och Håkan Thörn har gjort liknande iakttagelser i Göteborg (Thörn 2013). Jan Jämte presenterar i sin avhandling hur antirasister (och antifascister) i den radikala frihetliga miljön under de senaste två decennierna agerat i förhållande till vad han kallar moderata och pragmatiska antirasistiska grupperingar. Han betonar också hur extremhögerens parlamentariska strategier kommit att utmana tidigare föreställningar och former för praktik (Jämte 2013, s. 361).

Förskjutningar på det idémässiga planet kan också påvisas. Gzregorz Piotrowski och Magnus Wennerhag (kommande) visar i en artikel på de förändringar som skett i inställningen gentemot den representativa demokratins institutioner, där ett grundläggande avståndstagande ersatts av ett instrumentellt, pragmatiskt förhållningssätt. Kerstin Jacobsson

och Adrienne Sörbom rapporterar i sin tur om hur den svenska rörelsen efter Göteborgshändelserna 2001 tvingades in i en period av isolering och interna omförhandlingar. Detta ledde till en mer samhällstillvänd rörelse, inriktad på lokala och materiella sakfrågor (Jacobsson & Sörbom 2015). Den här utvecklingen nämns även av Jämte, som fokuserar på inflödet av ny teori (Jämte 2013, s. 357) och interna debatter om politisk militans (2013, s. 360f).

Den tidigare forskningen på den svenska radikala frihetliga vänstern kan kritiseras i relation till sina generaliseringsanspråk. En tendens i litteraturen är att abstrahera lokala empiriska fynd till större kategorier som ”den autonoma vänstern”, och att i det förutsätta existensen av en nationellt samordnad rörelse. Detta trots att rörelsens interna sammanhållning delvis är en konstruktion ovanifrån (se Stahre 2004, om säkerhetspolisens betydelse i detta sammanhang). Det faktum att merparten av de empiriska studier som gjorts baseras på material från Stockholm, Malmö/Lund samt Göteborg förvärrar problemet. Således lyfts lokala särdrag upp till nationella kännetecken.

I enlighet med ovanstående argumentation har Umeås rörelsemiljö ägnats liten uppmärksamhet av forskningen. Det ämne som främst tagits upp är den Straight Edge-scen som under nittioalet agerade brygga mellan politik och subkultur (Högstadius & Lindgren 1995; Sandgren 2000; Liliequist 2001). Marianne Liliequist har i sin tur situerat denna rörelse i förhållande till den större radikala frihetliga vänstern i Sverige, och visat hur subkulturen successivt separerades i å ena sidan en politisk gren, å andra sidan en mindre politiserad punk/hardcorescen (Liliequist 2001; 2002). Ytterligare redogörelser saknas.

Slutligen bör det nämnas att den internationella forskningen på den radikala frihetliga vänstern visar klara paralleller till utvecklingen i såväl Sveriges som Umeås miljöer. Den generella rörelsen i riktning mot starkare organisering, öppenhet och lokal förankring som vi senare kommer att se i Umeå har även observerats i Tyskland (Peters 2014, s. 703f). Donatella della Porta har i sin tur demonstrerat hur resterna av den globala rättviserörelsen, i form av 2011 års ”torgrörelser” (se också Glasius & Pleyers 2013) rört sig mot liknande mönster av öppenhet och nedbrytning av fasta positioner (della Porta 2015). I Darcy Leach deltagande observationer bland tyska autonoma visar sig också denna spänning mellan öppenhet och exklusivitet vara djupt förankrad i den radikala frihetliga vänsterns självförståelse (Leach 2007).

3. Teori

Hur sociala rörelser förändras utgör en central del av rörelseforskningen. Förklaringar har sökts i omgivningens dynamiker (Zald & Ash 1966; Eisinger 1973; Kriesi et al 1995), i interna kunskapsprocesser (Eyerman & Jamison 1991; Soule 2007), makrohistoriska förändringar (Melucci 1991; Tourraine 2007) och i interaktionen med andra aktörer (McAdam [1982] 1999; Tilly 2008; Fligstein & McAdam 2011; della Porta 2015). Vilken av dessa modeller som är mest passande beror på valet av studieobjekt, det vill säga vilken förändring det är som ska förklaras. Bara för den radikala frihetliga vänstern har de senaste årens utvecklingsprocesser härletts till förstärkt statlig repression (Karpantschhof 2011), inre förhandlingar (Jacobsson & Sörbom 2015) och förändrade fiendebilder (Jämte 2013, s. 328). Då ambitionen är att undersöka rörelseutveckling på bred front, och under en historisk period där många av de yttre strukturerna (kommunfullmäktiges fördelning, lagstiftning och policy för politiskt deltagande) varit i stort sett oförändrade,² framstår det som mer givande att undersöka rörelsens inre processer och hur dessa samspelar med det omgivande sociala landskapet. För att kunna göra detta behövs ett teoretiskt perspektiv som betonar gruppernas kunskapsproduktion ur ett dynamiskt och processuellt perspektiv.

3.1. Att förstå sociala rörelser

Försök att ringa in vad en rörelse egentligen är för något har gjorts på många olika sätt. Vissa har talat om rörelser som aggregat av politiska konflikter under en given historisk period (Sombart 1911; Melucci 1991; Tourraine 2007), medan andra pekat på mer specifika gemenskaper av värderationellt handlande likasinnade (McCarthy & Zald 1977; Snow et al 1986). Charles Tilly (2004; 2008) har å sin sida pekat ut den sociala rörelsen som en *form* för politiskt handlande, förknippad med en särskild handlingsrepertoar. Mario Diani och Donatella della Porta (Diani & McAdam 2003; della Porta & Diani 2006) föreslår en trebent definition som utgår ifrån 1) kollektivt agerande i en konflikt som ligger utanför rörelsen själv, 2) en tät nätverksstruktur av informella och formella grupper, samt 3) en kollektiv identitet som sammanför deltagarna med varandra (della Porta & Diani 2006, s. 22). Denna uppfattning delas också av Åsa Wettergren och Andrew Jamison (2006, s. 10).

² Som exempel kan nämnas att Umeå under hela perioden styrts av socialdemokraterna, i valtekniskt samarbete med olika mindre partier. Då konfrontationer med polisen är mycket sällsynta i mitt material finns det inte heller något som pekar mot att de lagändringar som genomfördes efter Göteborg 2001 ska ha berört den lokala miljön nämnvärt. Det sistnämnda är heller ingenting som nämns av de intervjuade aktivisterna.

3.2. Fältperspektivet

Sociala rörelser kan också förstås som *sociala handlingsfält* (Fligstein & McAdam 2011; Walker 2012 för en översikt). Fältperspektivet, som uppstått i mötet mellan amerikansk och skandinavisk organisationssociologi (t ex DiMaggio & Powell 1991; Sahlin-Andersson & Wedin 2008) och Pierre Bourdieus handlingsteori (se Bourdieu 1991; [1994] 2012b; 1995), intresserar sig för hur interaktiva processer strukturerar handling i begränsade sociala kontexter (Fligstein & McAdam 2011, s. 3). Genom kontinuerlig interaktion mellan aktörer konstrueras fält som internaliserade mönster av regler och värderingsscheman, vilka reproduceras, legitimeras och förmedlas i form av kollektiva berättelser (DiMaggio & Powell 1983; DiMaggio & Powell 1991, s. 13). Dessa mönster ligger sedan till grund för ett praktiskt medvetande som guidar deltagarnas agerande (DiMaggio & Powell 1991, s. 11; Bourdieu [1994] 2012b, s. 348; Fligstein & McAdam 2011).

Fältet ger också upphov till ojämlikhet. Genom sina normerande och värderande funktioner ges vissa deltagare större erkännande, legitimitet och inflytande än andra (Bourdieu 1991, s. 131). Kamper och konflikter om tolkningsföreträde i förhållande till fördelningen av värde ("kapital" i Bourdieus terminologi (Bourdieu [1994] 2012a, s. 340)) utgör därmed en viktig del av fältet (Bourdieu 1991, s. 137). Detta medför också att de handlingar som utförs inom ett fält vid ett givet tillfälle måste relateras både till fältets normerande berättelser och till dess rådande maktförhållanden.

Trots konfliktaspekten är fältets logiker relativt stabila. Identifikationen med och deltagandet i ett fält förutsätter acceptans och internalisering av de grundläggande normerande berättelser som ger fältet sitt existensberättigande. Det kan sägas att deltagaren utvecklar en tro på fältet och dess spel (Bourdieu 1991, s. 135). Strider utspelar sig därmed sällan om fältets existens, utan snarare om makten över hur dess berättelser bäst ska *tolkas* (Bourdieu 1991, s. 134). Både Bourdieu (1991, s. 134) och organisationsforskaren Sahlin-Andersson (Sahlin-Andersson & Wedin 2008) pekar ut denna ömsesidiga överenskommelse som fältets mest grundläggande egenskap.

Fältet är endast delvis autonomt i förhållande till sitt omgivande sociala landskap. Det här betyder att det hela tiden befinner sig i direkt och indirekt samspel med ett vidare nät av fält, organisationer och andra sociala former (Ahrne, Franzén & Roman 2005, s. 19). I och med att deltagarna rör sig mellan dessa miljöer (punkscenen, rörelsemiljön, skolan) tvingas de ständigt förhålla sig till olika logiker (Sahlin-Andersson 1996, s. 92). Det kan sägas att människor, i sin samtida internalisering och förhandling av olika fältlogiker, är *multiplexa* (Ahrne 1994, s. 5). Dessutom interagerar fält med varandra, både horisontellt och vertikalt,

vilket innebär att ett fält både kan omsluta och omslutas av andra (Bourdieu 1991, s. 132; Fligstein & McAdam 2011, s. 8). Båda dessa faktorer innebär att fältets stabilitet hela tiden utmanas av yttre impulser. Som vi senare kommer att se i fallet med Umeås radikala frihetliga vänster, spelar kombinationen av alternativa tolkningar bland fältets egna deltagare, tillsammans med förändrade relationer gentemot andra fält, en viktig roll i de förskjutningar som sker i rörelsemiljön under den studerade perioden.

3.3. Reflektioner

Fördelen med att tolka rörelser ur ett fältperspektiv är de insikter det ger oss om förhållandet mellan vetande, relationer och handlingar. Andra teoretiska perspektiv intresserar sig visserligen också för dessa aspekter, men sällan på samma sätt, eller för samtliga på en gång. Till exempel kan Charles Tilly i sina sena arbeten sägas fokusera på samspelet mellan relationer och handling (Tilly 2008, s. 16), medan Andrew Jamison och Ron Eyerman intresserar sig för sambandet mellan handling och vetande (Eyerman & Jamison 1991; Jamison 2006). Fältperspektivet tillåter en undersökning som kombinerar alla tre aspekter och som dessutom betraktar dem som ömsesidigt beroende. I fältet villkoras handlingar av vetande, men det är å andra sidan i anslutning till handlingar som legitimerande och normerande berättelser konstrueras. Likaså skapar relationer mellan olika kollektiv och individer förutsättningar för både vetande och handlingar, och vice versa.

Fältperspektivet lämpar sig väl för en analys av den radikala frihetliga vänstern. Med en utpräglad kritisk självreflexivitet (se t ex Leach 2007; Wåg 2011) har olika grupper i miljön visat hur fältets kollektiva berättelser kan omtolkas. Rörelsemiljöns långa existens (se t ex Jämte & Sörbom 2016; Geronimo 2012) pekar i sin tur på en underliggande stabilitet. Denna stabilitet har dessutom kunnat upprätthållas utan diskontinuiteter, trots ibland djupgående interna konflikter och omförhandlingsprocesser (se Jacobsson & Sörbom 2015). I aktivisternas berättelser visar sig betydelsen av det kognitiva värnandet om gruppens gränser, både genom avståndstaganden (subtila eller starka) från utomstående grupper, och genom identifikation med den egna gruppen. Alla dessa aspekter pekar mot närvaron av en fältmässig logik som genom att internaliseras och reproduceras av deltagarna möjliggör rörelsens stabilitet och samtida förändring. I anslutning till respektive empiriskt avsnitt kommer detta generella perspektiv att preciseras ytterligare.

4. Metod och material

Uppsatsens empiri hämtas från tre typer av källor: Aktivistintervjuer, ett dataset bestående av samtliga protestaktioner i Umeå under den studerade perioden (en så kallad händelsekatalog, se Tilly 2002; 2008; Hutter 2014), samt dokument som publicerats i rörelsemiljön. Uppsatsen kombinerar därmed kvalitativa och kvantitativa metoder. Av pedagogiska och stilistiska skäl presenteras specifika analysmetoder i anslutning till varje enskilt empiriskt avsnitt.

4.1. Intervjuer

Inför uppsatsen har nio enskilda intervjuer utförts med personer som är eller har varit aktiva i Umeås radikala frihetliga vänstermiljö. Vissa har varit aktiva hela tiden, vissa bara i slutet, ytterligare några bara i mitten, eller i båda ändar. Intervjuerna skiftar i längd, från en till tre timmar vardera, och har utförts hemma hos intervjupersonerna, på olika caféer, och på ett av stadens självorganiserade kulturhus. Plats har valts på initiativ av deltagarna själva. Efter utförd intervju har materialet transkriberats ordagrant. I de citat som förekommer i uppsatsen har dock de mest talspråkliga uttrycken förts närmare skriftspråket, både för läsbarhetens skull och av respekt för intervjupersonerna (Troost 1997, s. 97; Wasshede 2010, s. 86)

Urvalet av intervjupersoner har skett på två sätt. Primärt har ambitionen varit att uppnå ett strategiskt urval (Troost 1997, s. 107), med en blandning av aktivister från hela den studerade perioden, med olika stor erfarenhet av rörelsemiljön. Denna instruktion har därefter lagts fram till ett litet antal gatekeepers, som ombetts att hänvisa till personer som de ansett relevanta att intervjua. I och med att de personer som intervjuats om rörelsens gränsdragningar fått hänvisa vidare till personer som de menar ingår i samma rörelse, så antar de narrativa mönstren praktiska uttryck. Dessa hänvisningar har också inneburit att den bild av de gemensamma gränsdragningarna som framkommer i det samlade intervjumaterialet har kunnat renodlas. På så sätt uppnås en större intensitet i materialet, där mönster lättare kan urskiljas (se Stinchcombe 2005, s. 41; Wasshede 2010, s. 70). Att i ett så pass litet material ändå utgå från fler än en gatekeeper är ett sätt att undvika ett urval som är allt för starkt färgat av privata vänskapsband.

Samtalen med aktivisterna ska betraktas som svagt strukturerade narrativa intervjuer (Troost 1997, s. 28). Samtliga intervjuer har inletts med en öppen fråga om intervjupersonens aktivistbakgrund. Det här har inneburit att den narrativa horisonten för intervjuerna till stor del kunnat anläggas av aktivisterna själva, även om de också strukturerats och ramats in av mitt sätt att presentera studien (se Holstein & Gubrium 1995, s. 41). Denna öppningsfråga har

generellt tagit upp en förhållandevis stor del av samtliga intervjuer, och den har gett möjlighet att undersöka hur händelser och annat positioneras i deltagarnas berättelser. Dessa positioneringar har sedan gjort det möjligt att analysera de grundläggande värderingsscheman som strukturerar avståndstaganden och identifikationer (liksom uteslutningar av vissa händelser). Att jag sällan varit mer än ytligt bekant med intervjupersonernas bakgrund, och därmed vilka händelser och processer de kan tänkas ha haft insikt i, har gjort metoden dubbelt betydelsefull. Den öppna frågan har därefter gett upphov till följdfrågor som inte skulle ha varit möjliga att förbereda på förhand.

4.2. Rörelsedokument

I uppsatsen används ett antal dokument som gjorts tillgängliga via personer i miljön. De dokument som förekommer är ett fanzine med förstahandsberättelser från Umeås aktivistmiljö (Om aktivismen 2004), ett flygblad och en projektplan för Aktivistgruppen Huset (Aktivistgruppen Huset 2008a;b), samt en verksamhetsbeskrivning och ett flygblad om allmänningar från Förbundet Allt åt Alla (Förbundet Allt åt Alla 2011; 2015). I en not refereras också till ett flygblad från Umeå Kulturhus, som dock inte använts i analytiskt syfte. Utöver dessa har jag tagit del av mängder av facebooktexter, flygblad, verksamhetsberättelser och mötesprotokoll, som alla på olika sätt fördjupat min förståelse av miljön, och som underlättat den nödvändiga kontextualiseringen av det material som används i uppsatsen. Ingen av dessa har dock funnit en direkt väg in i texten. Dokumenten har tillsammans med de många nyhetsartiklar som lästs i anslutning till kodningen av händelsekatalogen också gett upphov till nya frågor, och gjort det lättare att avgöra när analysen rört sig för långt ifrån empirin.

4.3. Händelsekatalog

Händelsekatalogen består av 567 protesthändelser hämtade ur Umeås två största lokaltidningar *Västerbottens-Kuriren* och *Västerbottens Folkblad*. ”Protesthändelse” är här brett definierat, och inkluderar alla former av kollektiva handlingar som medvetet utmanar maktförhållanden gentemot en yttre part (eller en strukturell ordning). Till detta räknas till exempel protestskrivelser, strejker, politiskt motiverad egendomsförstörelse, och demonstrationer. Genom strukturerad innehållsanalys har händelserna sammanställts i koder för bland annat ansvarig aktör, aktörens organisationsform, tidpunkt, mål och metod. I uppsatsen används händelsekatalogen för att ge ett yttre perspektiv på den studerade perioden, och för att illustrera eller förtydliga sådana mönster som är svåra att greppa genom kvalitativa analyser. Till dessa hör utvecklingen av praktiker och alliansstrukturer, liksom övergripande

beskrivningar av den politiska miljön och dess inriktning. En fullständig beskrivning av materialet och metoden finns i bilaga 8.1.

4.4. Metodologiska utmaningar

Arbetet med uppsatsen har gett upphov till tre huvudsakliga metodologiska utmaningar. Dessa berör 1) anonymitet och etik, 2) rörelsens självreflexivitet, och 3) min egen roll i förhållande till rörelsemiljön.

4.4.1. Etik och anonymitet

Den som läser uppsatsens empiriska avsnitt kommer att notera frånvaron av källhänvisningar till specifika intervjuer. Här har en avvägning gjorts mellan transparens och anonymitet, till den senares fördel. Rörelsen består av ett förhållandevis litet antal människor, och många berättelser inkluderar både privata konflikter och lagöverträdelser. För att försvåra identifierandet av specifika talare ska läsaren därför inte kunna följa enskilda personer genom texten (se också Wasshede 2010, s. 85). Smeknamn och andra markörer som lätt kan spåras till en person, och som inte är nödvändiga för analysen, har också lyfts ut ur de citat som presenteras. En samlad beskrivning av uppsatsens intervjupersoner (organisationstillhörigheter, åldrar, tid i rörelsen, och så vidare) finns bifogad i bilaga 8.2. Då det trots allt kan vara meningsfullt att veta ur vilka sammanhang de utskrivna citaten härstammar, så kontextualiseras dessa i den löpande texten.

4.4.2. Reflexivitet

Nästa utmaning utgjordes av aktivisternas utpräglade självreflexivitet. Problem uppstod då de aktivt resonerade kring sin egen historia i kausala termer och ofta tog hjälp av teoretiska modeller som ligger nära rörelseforskningen. Efter att ha utfört ett antal intervjuer blev det uppenbart vilka svårigheter det skulle innebära att etablera analytisk distans till ett material som talade ”mitt” språk (se Olovsson Lööf 2014, s. 35). Dessutom framstod det som meningslöst att berätta en historia som troligen inte skulle bli mer än en blek version av aktivisternas egen.

För att komma runt problemet har uppsatsen successivt kommit att fokusera på andra aspekter av deltagarnas berättelser. Det är mot denna bakgrund som perspektivet har fixerats på teorier om fält och normerande berättelser. Metodologiskt innebär detta att uppsatsen analyserar hur rörelsemiljöns varaktiga strukturer, dess grundläggande normerande berättelser och självförståelse, byggs upp genom mönster av avståndstaganden och identifikationer. Med detta mellanled på plats blir det sedan möjligt att återigen förflytta sig till en undersökning av

hur sådana processer samspelar med aktivisternas praktiker och andra yttre former. För att uttrycka det på ett annat sätt har den teoretiska orienteringen delvis fungerat som ett sätt att skapa distans mellan empirin och dess studium. Att komma förbi intervjupersonernas teoretiska expertis (och därmed producera bättre forskning) genom att använda alternativa teoretiska förklaringsmodeller har tidigare förordats av bland andra Cathrin Wasshede (2010, s. 64) och Anna Olovsson Lööf (2014, s. 29).

4.4.3. Min relation till rörelsemiljön

Det tredje problemet relaterar till min egen relation till rörelsemiljön. För det första har jag själv, som perifer deltagare i Luleås punkscen, länge befunnit mig i närheten av Umeås politiska miljö. Detta har inneburit att jag kommit in i arbetet med mängder av mycket specifika förutfattade meningar om de människor och grupper jag intresserat mig för. Det har också lett till känslomässigt och metodologiskt snåriga upplevelser i mötet med flera personer. Inte minst visar flera transkriberingar hur jag, i försök att uttrycka identifikation, fyller i meningar eller ställer för materialet meningslösa frågor.

För det andra har jag de senaste åren varit politiskt engagerad i kretsar som står dagens Umeåmiljö nära. Samtidigt som denna närhet inneburit att jag haft en förståelse av vissa historiska förlopp, av kulturella koder och så vidare, så har det inneburit vissa svårigheter när det kommit till att skilja systematiskt insamlad empiri från anekdoter och osystematisk erfarenhet.³ Jag har också behövt kämpa för att undgå den egna viljan att skriva historien som jag själv önskar att den såg ut. Detta problem har lösts genom att den studerade perioden avslutas vid tiden för mitt eget inträde, 2013, men också genom användningen av teorier och frågeställningar som ligger längre ifrån den välbekanta vardagsjargongen.

³ För en längre diskussion om för- och nackdelar med (och problematiseringar av) det som kallas ”insiderforskning”, se exempelvis Merton (1972); Narayan (1993); Hannerz (2014, s. 80f); Olovsson Lööf (2014). I litteraturen understryks den personliga identitetens och kunskapsproduktionens multiplexa och relationella karaktär. Detta ligger sedan till grund för en kritik av enkla distinktioner mellan ”insider” och ”outsider” (t ex Narayan 1993, s. 673). De fördelar som finns i kännedomen om kulturella koder, access till fältet, och dylikt, listas också. Olovsson Lööf (2014, s. 29) poängterar dock även den psykiska och sociala oro som det kan innebära att införa sin egen forskarroll i personligt närstående kretsar.

5. Resultat och analys

I det här kapitlet presenteras uppsatsens resultat i fyra separata avsnitt. Det första avsnittet beskriver rörelsens närhistoria genom aktivisternas egna berättelser, medan det andra berättar historien om Umeå som gräsrotspolitisk miljö genom lokalpressens rapportering. I tredje avsnittet analyseras rörelsemiljöns fältmässiga berättelser och självförståelse. Avsnitt fyra berättar miljöns historia genom tre husockupationer, och knyter därefter an till resultaten i övriga avsnitt för att diskutera denna historia i relation till fältets logik och förskjutningar i relationerna gentemot andra aktörer.

5.1. Deltagarnas berättelse om den radikala frihetliga vänstern i Umeå, 2002-2013

I det här avsnittet presenteras rörelsemiljöns historia ur aktivisternas egna perspektiv. Om inget annat anges bygger innehållet på uppsatsens intervjumaterial. De inneboende svagheter som finns gällande historiens validitet, det vill säga frågan om huruvida den berättelse som presenteras representerar de ”verkliga” förhållandena i staden och dess rörelsemiljö, bör därmed understrykas. Delvis för att kringgå de mest akuta aspekterna av detta problem, har sådana delar i intervjumaterialet där deltagarna spekulerar eller gör anspråk på kausala förklaringar (x hände på grund av y) utelämnats. Istället grundar sig berättelsen till största delen på de gemensamma nämnare som återkommer i läsningen av de olika intervjuerna. Denna schematiska historieskrivning är inte heller menad att förklara de processer som beskrivs. Istället fungerar avsnittet som kontextualisering av de analyser som kommer senare, och som en grund att stödja den efterföljande diskussionen på.

5.1.1. Umeå efter Göteborgshändelserna: Autonoma Socialister Umeå

I mina intervjuer presenteras göteborgshändelserna 2001 som en vändpunkt i rörelsemiljöns historia. Omväxlande berättar aktivisterna om tendenser till upptrappning, och om frustration över en miljö som fastnat i militans och exkluderande beteenden. I Umeå såg vissa hur närmare ett decennium av militant och underjordisk djurrättsaktivism och antifascism lett till marginalisering och isolering av stadens rörelsemiljö. Samtidigt märkte aktivister som rest ner till Göteborg vilka svagheter som fanns i den lokala miljön, i jämförelse med en allt mer välorganiserad radikal frihetlig vänster i södra Sverige. Det brott med hardcorescenen som dokumenterats av Marianne Liliequist (2001) kom enligt deltagarna själva att fördjupas, fullt medvetet, genom grundandet av Autonoma Socialister Umeå (ASU) sommaren 2002.

ASU var ett försök att i nätverksform samla stadens rörelsemiljö. Till dessa räknades bland annat Djurens Befrielsefront, Antifascistisk Aktion, feministiska kollektiv, samt olika

små aktionsgrupper.⁴ Den breda blandningen av deltagande grupper gjorde att intressen och målsättningar ibland kunde vara svåra att komma överens om. Flera aktivister berättar med ironiskt tilltal om den mycket långa process som krävdes för att komma fram till gruppnamnet. Vad ASU skulle göra för något tycks heller inte ha varit entydigt för deltagarna, som omväxlande betraktar det som ett sätt att nå långsiktighet och stabilitet, att bli mer ”seriös”, eller att hitta sätt att göra ny radikal frihetlig vänsterpolitik i linje med den nationella utveckling som kallats ”vändningen mot vardagen” (se Müller [2009] 2011; Jämte 2013, s. 357). En Reclaim the Streets-fest 2003, en första maj-demonstration och ockupationen av Kvinnohuset på nyårsnatten 2003/2004 (se 5.4.1) tycks ha utgjort gruppens samtliga aktiviteter. I slutet av 2004 splittrades gruppen, till följd av interna stridigheter och utflyttning av aktiva medlemmar.

Efter ASU:s splittring uppstod enligt intervjupersonerna ett vakuum i Umeås politiska miljö. Flera personer beskriver denna händelse som en diskontinuitet i rörelsens historia. Aktivister som innan sin inblandning i ASU främst engagerat sig i antifascism och djurrätt återgick till detta, men till skillnad från tidigare gick de inte tillbaka in i hardcorescenen. De personer som inom ASU hade försökt förändra rörelsens inriktning lämnade antingen miljön, politiken, eller staden. De kvarvarande grupperna upprätthöll privata relationer med rörelsegrupper i andra städer, men ägnade sig i stort sett åt ”nittiotalets” kampanjaktivism (militant djurrätt, feminism och antifascism, se Wåg 2011; Jämte 2013, s. 357). Samtidigt kom en ny generation punkare, som på eget håll vårdade relationer med aktivister på andra platser, och som delvis ägnade sig åt samma sorts fläckvisa aktivism som de tidigare ASU-medlemmarna.

5.1.2. 2008: Ockupationsår, enighet och djurrättsaktivism

Vid mitten av 00-talet gick Umeås hardcorescen in i en andra våg. Med bas i konsertlokalen Verket (grundat i slutet av 2006) turnerade lokala band världen över, samtidigt som internationella akter ständigt passerade staden. Mina intervjupersoner påtalar hur detta skapade en närhet mellan den lokala scenen och det europeiska ockupationsnätverk som turnéerna ofta sträckte sig genom. När flera EU-länder 2007 skärpte villkoren för husockupanter, med krav på legalisering eller vräkning, drogs delar av den europeiska punk- och hardcorescenen därför in i en cykel av utåtriktad politik. Vid tiden för vräkningen av Ungdomshuset, en central punkt i Köpenhamns ockupantscen, arrangerade kretsen kring

⁴ Det kan poängteras att överlappningen av medlemmar dessa grupper emellan tycks ha varit tämligen omfattande. Huruvida de bör betraktas som formella och avgränsade organisationer kan därför diskuteras.

Verket en stödmanifestation. När ett liknande hus, Köpi i Berlin, hotades med vräkning i början av 2008, utlöstes en våg av husockupationer i hela Sverige, med start i Göteborg, Nyköping och Umeå. Hur ockupationsåret 2008 såg ut i Umeå kommer att behandlas närmare i avsnitt 5.4.2.

Umeås husockupanter samlades i Aktivistgruppen Huset. Aktivistgruppen bestod av punkare, djurrättsaktivister och politiskt intresserade ungdomar som fick sina första aktivisterfarenheter i och med ockupationerna. Här skapades alltså en tillfällig kontaktyta mellan de grupper som kommit ifrån varandra efter ASU:s nedläggning 2004. I kölvattnet av de sista husockupationerna och Aktivistgruppen Husets därpå följande insomnande utvecklades nätverket mot bredare politiska problemställningar och handlingsområden. Som exempel kan nämnas grundandet av bokcaféet Kalabalik i stadsdelen Haga, och två breda antifascistiska mobiliseringar (i Skellefteå och i grannkommunen Vännäs). De antifascistiska mobiliseringarna utmärktes av bred och öppen mobilisering, i kontrast mot en vid den tiden förhärskande strategi där man genom snabbhet, hemlighet och militans försökte att tysta eventuella fascistiska tendenser.

Under 2009 bildades också en lokalavdelning av Syndikalistiska Ungdomsförbundet (SUF). Präglad av utvecklingen på riksplanet utgjorde SUF från början en autonom grupp i opposition till Aktivistgruppen Huset. När EU:s konkurrenskraftsministrar sammanträdde i Umeå samma år sökte sig SUF till det trotskistiska Rättvisepartiet Socialisterna för samordnade protester. Detta utgjorde en del i avståndstagandet från de ”svartklädda punkare och veganer” som SUF menade hade gjort husockupationerna sekteristiska och otillgängliga. SUF-gruppen problematiserade identitetspolitik och ”vänsterestetik” (delvis), och arbetade bland annat med piratkopiering av kurslitteratur, som ett led i att skapa politiserade mötesplatser för studenter. En tidigare medlem talar om dessa träffar som försök att skapa ”ett samhällets fikarum” för arbetarorganisering utanför arbetsplatsen. Hos SUF gjordes, liksom i andra grupper och i andra delar av landet (se Jämte 2013, s. 360), kapitalism åter till den huvudsakliga konfliktaxeln.

När SUF-medlemmar besökte Kalabalik utlöste det konflikter som varit latent närvarande ända sedan ASU:s tid. Ett bråk mellan en SUF-medlem och ett antal djurrättsaktivister lyfts i flera intervjuer fram som en vändpunkt i rörelsemiljöns historia. Detta bråk, vars grund enligt flera intervjupersoner stod att finna i både personliga och ideologiska skillnader, formulerades kring frågor om veganism och feministisk interndemokrati. Händelsen ingår i flera aktivisters berättelser som den utlösande faktorn för den nya splittring som sker efter att Kalabalik stängde verksamheten i slutet av 2009.

5.1.3. Efter ockupationerna: Urbana allmänningar och Förbundet Allt åt Alla

Efter att Kafé Kalabalik stängt ombildades rörelsemiljön återigen. Djurrättsaktivisterna försvann åt sitt håll, medan ett nytt sammanhang bildades i spänningen mellan återstående husockupanter, SUF-medlemmar och nytillkomna. Detta sammanhang bands ihop av en serie studiecirkel i autonom teori, där texter av Harry Cleaver ([1979] 2007) och Michael Hardt & Antoni Negri (2003), varvades med texter som diskuterade problemen med aktivistrollen (t ex Andrew X (2011)). Just dessa texter nämns även av Jan Jämte i förhållande till den ideologiska utvecklingen i Antifascistisk Aktion tio år tidigare (Jämte 2013, s. 357). I studiecirkeln diskuterade deltagarna, utöver de berörda texterna, de problem som man stött på under ockupationsåret och den efterföljande perioden. Här betonades särskilt aktionernas kortsiktighet och oförmåga att skapa bred social förankring.

Parallellt med dessa samtal följde deltagarna via personliga kontakter och diskussioner utvecklingen av liknande grupper i andra delar av landet. Gemensamt för dessa grupper var, liksom för SUF Umeå, strävan bort från aktivistidentiteter och vänstermarkörer, uppvärderandet av klasskamp som huvudsaklig konfliktlinje, och ambitionen att agera i lokala materiella konflikter. Umeåaktivisterna identifierade här ett intresse för bostadsområdet som konfliktyta. Då få av de aktiva arbetade i platsbundna yrken (eller arbetade alls) mynnade diskussionerna ut i en förståelse av grannskapet som den främsta rumsliga basen för politisk organisering.

I oktober 2010 bildade några av cirkeldeltagarna en lokalavdelning av Förbundet Allt åt Alla.⁵ Inom det nya ramverket fastslogs en plan för hur lokal politisk hegemoni skulle skapas genom social verksamhet, opinionsbildning och inblandning i lokala konflikter. Ledord i gruppens första verksamhetsberättelse är *att vara sitt territorium* (Förbundet Allt åt Alla 2011), det vill säga att genom sina aktiviteter identifiera, formulera och kanalisera behov och intressen i det egna området. Detta gällde i praktiken området Ålidhem, där de flesta av de tidiga medlemmarna bodde. De följande åren engagerade sig Förbundet Allt åt Alla tillsammans med kulturarbetare och andra grupper mot flytten av Umeå Stadsbibliotek, mot

⁵ Förbundet Allt åt Alla är ett riksspännande nätverk av grupper sprungna ur den autonoma miljön. Förbundet bildades 2010 i Malmö, och betonade liksom Umeågruppen grannskapet och stadsmiljöns betydelse för politisk praktik (se också Stahre 2014, s. 176f).

standardhöjande renoveringar, och utvecklade en verksamhet med grund i kontinuerliga fika- och prylallmänningar.⁶

2013 hade allmänningens verksamheten spridit sig till andra stadsdelar. I Holmsund, en före detta bruksort inom Umeå kommun, bildade några personer med rötter i den radikala frihetliga vänstern gruppen Öppna Holmsund för att driva stadigvarande allmänningar på orten. Senare samma år ockuperades en lokstallsbyggnad på Haga i tystnad av studenter, kulturarbetare och aktivister ur miljön. Ockupationen offentliggjordes i en pressrelease 2014, där allmänhet och media välkomnades att delta i planeringen av en fristående kulturfestival i byggnaden, som då hunnit anta namnet Umeå Kulturhus.

5.2. Umeås politiska miljö genom lokalpressens rapportering

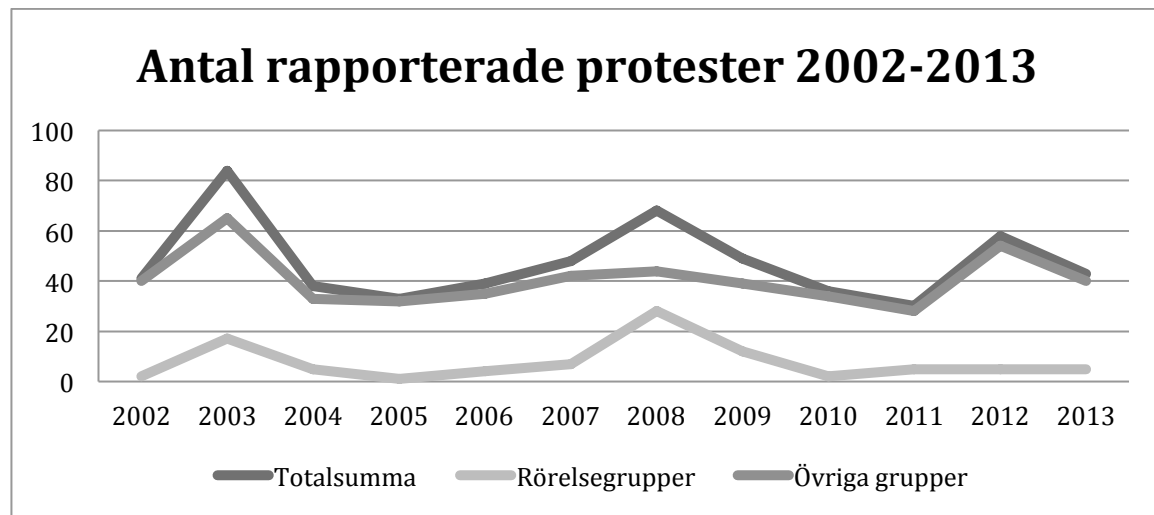
Det här avsnittet utvecklar hur den större politiska miljön i Umeå sett ut och agerat under den studerade perioden. Detta utgör ett sätt att ”kontrollera”, men också att genom användning av en andra och annorlunda källa få en bredare och mer nyanserad förståelse av rörelsens utveckling, i synnerhet vad gäller relationer mellan olika grupper. Presentationen utgörs dels av deskriptiv tidsseriedata, i form av tabeller och sekvensdiagram, dels av bivariata presentationer av skillnaderna mellan rörelsemiljöns och övriga gruppers aktiviteter. I anslutning till illustrationerna presenteras en mer detaljerad ”verklighet bakom siffrorna” i löpande text.

För att förstå skillnader och dynamiker mellan den radikala frihetliga vänstern och dess omgivning görs en grov indelning mellan ”rörelsegrupper” och ”övriga grupper”. Till ”rörelsegrupper” räknas dels de organisationer som studerats i uppsatsens kvalitativa material, men också sådana som är (eller har varit) ideologiskt närstående, och som enligt studiens intervjupersoner själva ingår eller har ingått i rörelsemiljöns yttre krets. Till dessa räknas till exempel SAC, Ingen Människa är Illegal, och Djurens Befrielsefront. Denna uppdelning är något bredare än den hittills använda definitionen av rörelsemiljön. ”Övriga grupper” omfattar allt från politiska partier och LO-kollektivets fackföreningar, till tillfälliga föräldra- och grannskapsgrupper.

⁶ Ett flygblad från Förbundet Allt åt Alla förklarar vad en allmänning är: ”En allmänning är något som varken är offentligt eller privat – utan gemensamt.’ /.../ Av var och en efter förmåga, åt var och en efter behov’ i praktiken. Det kan vara en cykel- eller bilverkstad där människor hjälps åt att lösa varandras problem och dela kunskap. Det kan vara ett gratisfika där alla som kan tar med sig fika, och alla som kommer med får ta del av det som finns” (Förbundet Allt åt Alla 2015).

5.2.1. Aktivitetsnivåer

Mellan 2002 och 2013 rapporterade lokalpressen totalt 567 protesthändelser. 97 av dessa protester engagerar de grupper som uppsatsens knyter till den radikala frihetliga vänstern. I figur 1 kan vi se hur rörelsen fram till 2010 följer fluktueringarna i övriga grupper. Att de båda grupperna ökar och minskar samfällt betyder dock inte att de agerar inom samma politiska strider. 2003 utgörs rörelsemiljöns toppnotering av reclaim-fester, djurrättsaktioner och skadegörelse mot klädkedjan H&M:s reklamkampanjer, medan övriga gruppers uppmärksamhet främst upptas av fackförbundet Kommunals strejk och breda protester mot Irakkriget. Ungefär detsamma gäller för 2008, där Aktivistgruppen Husets ockupationer och en ny serie militanta djurrättsaktioner står mot Vårdförbundets strejkaktiviteter, miljögruppen Klimax vägblockader och breda fackliga och partipolitiska mobiliseringar mot försämringar i A-kassan.

Figur 1: Antal rapporterade protester 2002-2013

5.2.2. Organisationsformer

Ovanstående resonemang antyder att rörelsegruppernas aktioner endast delvis kan relateras till det allmänna politiska klimatet i Umeå. Samtidigt som nivån av synlig aktivitet skiftar ömsesidigt, tycks de faktiska händelserna utspela sig inom ramen för separata kamper. Det här kan undersökas ytterligare genom att vi observerar hur koalitionsstrukturer sett ut, samt genom en undersökning av några av de politiska teman som lyfts av de olika grupperna.

Figur 2: Organisationsformer, hela perioden. Rörelsegrupper och övriga.⁷

	Aktionsgrupp	Annan	Fackförening	Intressegrupp	Koalition	NGO	Okänt	Parti	Programmatisk grupp
Rörelsegrupper	34	36	1	0	14	0	7	0	5
Övriga grupper	182	21	54	31	86	24	18	44	29

Figur 2 bekräftar bilden. Vi kan se att den dominerande formen utanför rörelsemiljön är den tillfälliga aktionsgruppen, följt av koalitioner, fackföreningar och politiska partier. I rörelsen är det istället kategorin ”annan” med de formaliserade men enfrågeorienterade Djurens Befrielsefront⁸ och Aktivistgruppen Huset som står för de flesta aktionerna, följt av aktionsgrupper och koalitionsformer. Tabellen ger blandade intryck gällande karaktären på de mobiliseringar som sker i staden, där å ena sidan den mycket stora andelen tillfälliga aktionsgrupper antyder reaktivitet, samtidigt som den likaledes höga inblandningen av programmatiska grupper, fackföreningar och stabila enfrågegrupper pekar mot större stabilitet. De markerade toppar som lyfter sig ur en jämn medelnivå i figur 1 antyder att beskrivningen av denna dubbla karaktär är träffande.

Figur 3: Koalitioner med rörelsedeltagande⁹

Datum	Rörelsegrupper	Övriga
2002-05-06	Gatuaktionen; SAC	RS; KPMLR
2002-10-16	Vegan Action; Folkkök	Grön front; KPMLR; Pangea; GU; UV
2003-05-01	SUF; ASU	[ingen]
2006-05-01	SAC	RS; SP; IF; KP; SU; IDSO
2007-05-01	SAC	RS; SP; IF; KP; SU; IDSO; NSMK
2008-09-16	SAC	RS; SP; IF; KP; SU

⁷ Se bilaga 8.1.3 för en genomgång av de olika organisationsformerna.

⁸ Som redan nämnts betraktas Djurens Befrielsefront som en varaktig struktur enbart inom ramen för Umeås rörelsemiljö. På nationell nivå kan förhållandena mycket väl vara annorlunda. I Umeå gör dock den organisatoriska kontinuiteten att gruppen kan sägas ha haft stabila former.

⁹ Bilaga 8.1.4 samlar samtliga observerade organisationsnamn.

2008-09-16	SAC	RS; SP; IF; KP; SU
2008-11-15	SAC	RS; SP; IF; KP; SU
2009-05-01	SAC	RS; SP
2009-10-14	SUF	RS
2011-07-03	SUF	RS; SP
2012-05-01	AåA; SAC; SUF	AP; SP; IF; KP; SU; UV; V; VSF
2013-05-01	SAC; SUF	RS; SP; IF; KP; SU; UV; V
2013-05-09	IMäI	United Afghansk förening

Det kan finnas skäl att titta närmre på vilka som ingår i de rörelsegruppernas koalitioner. I tabell 2 sticker flera saker ut. Först och främst kan vi notera att SAC representerar rörelsen i majoriteten av fallen, om än ibland tillsammans med SUF och Förbundet Allt åt Alla. Vi ser också att dessa samarbeten oftast äger rum på första maj, samt att Rättvisepartiet Socialisterna (RS) och Socialistiska Partiet (SP) är de tveklöst vanligaste allierade utanför den radikala frihetliga miljön. Utöver dessa är Vänsterpartiet (V) och Ung Vänster (UV) väntade partners. Iranska Föreningen (IF) och andra invandrarföreningar är också vanliga inslag. De två fall där alliansstrukturen ser annorlunda ut utgörs av en djurrättsdemonstration (med Vegan Action, Folkkök och olika miljögrupper), och en manifestation till stöd för Afghanska flyktingar (med Ingen Människa är Illegal). Bland rörelsemiljöns kärngrupper är SUF den aktör som återkommer oftast, konsekvent i samarbete med SP, RS; IF och V. Även med denna avgränsning syns betydelsen av första maj-firanden.

Då demonstrationer på första maj är något ganska annorlunda i förhållande till andra typer av politiska manifestationer, understryker tabellen den separation mellan rörelsen och dess omgivning som spekulerats kring högre upp i avsnittet. Rörelsegrupper har helt enkelt inte samarbetat (öppet) i någon särskilt stor utsträckning. Tabellen indikerar också konturerna av en fragmenterad politisk miljö bestående av ett antal mindre cirklar, en av dem uppbyggd av SAC, RS, SP och Iranska Föreningen.

5.2.3. Frågor och teman

Nästa steg är att undersöka inom vilka frågor olika aktörer agerat. I tabell 3 presenteras det totala antalet aktioner per tema för rörelsegrupper (Rö) respektive övriga grupper (Öv). Hos rörelsegrupperna kan vi notera ett betydande intresse för djurrätsfrågor. Detta beror på den tidvis höga aktiviteten hos Djurens Befrielsefront. I övrigt råder en någorlunda jämn fördelning mellan kategorierna, där frågor om stadsplanering (aktualiserade av

Aktivistgruppen Huset) och feminism får stort utrymme. Antirasism tar inte mycket plats alls (5 aktioner).

Figur 4: Teman, hela perioden. Rörelsegrupper och övriga.

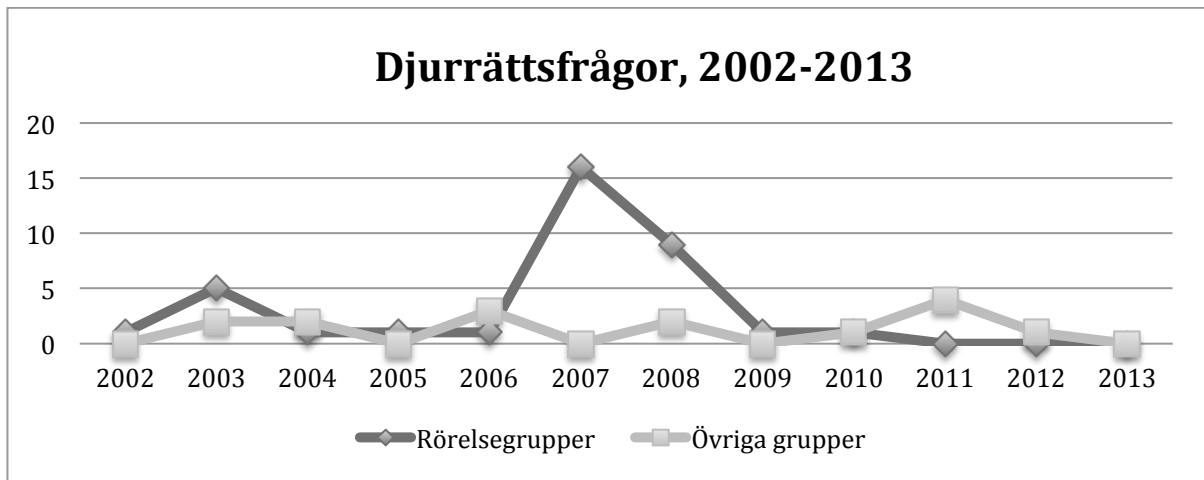
	Annat	Arbetsfrågor	Demokratifrågor	Djurrätt	Ekonomisk rättvisa	Feminism	Fred	HBTQIA ¹⁰	Invandring/Asyl	Miljö	Rasism/Främlingsfientlighet	Repression/Övervakning/Bestraffning	Stadsplanering/Boendefrågor	Välfärd/Offentlig service
Rö	2	4	5	36	2	12	3	0	5	2	5	2	9	4
Öv	3	85	8	16	40	29	7	21	29	27	9	89	34	46

Vad gäller övriga grupper (tabell 3) råder tveklös övervikt för frågor som berör arbetsliv respektive stadsutveckling. Här tar också välfärden stort utrymme, tillsammans med feminism och fred, samtidigt som antirasism inte heller här är särskilt betydande (procentuellt sett ännu mindre än för rörelsemiljön).

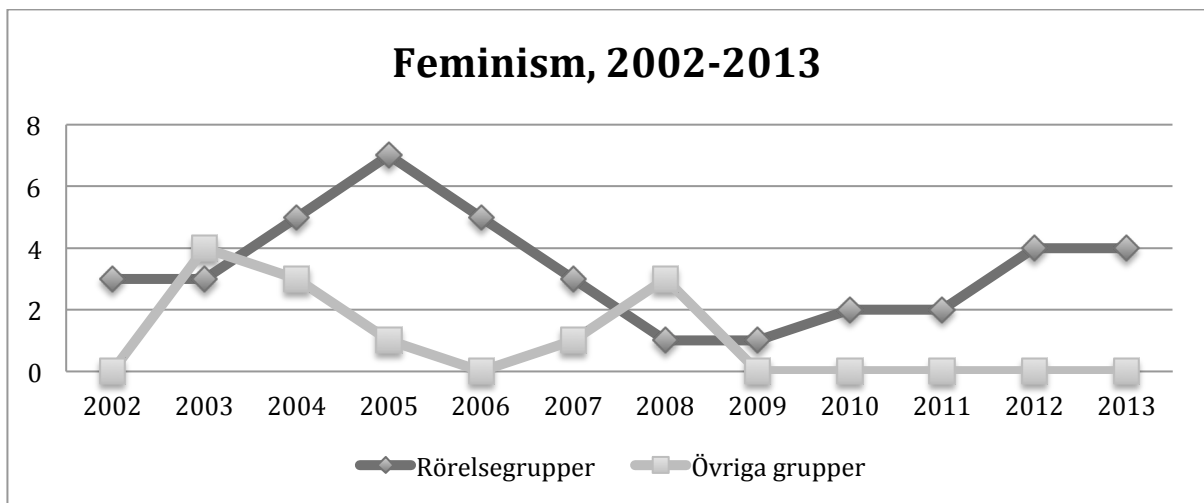
Tabell 3 säger flera intressanta saker om den politiska miljön i Umeå. För det första syns betydelsen av djurrättsaktivism, främst i den radikala frihetliga vänstermiljön, men också hos andra grupper. För det andra ser vi frånvaron av antirasism, i synnerhet i radikala kretsar. Detta är intressant i förhållande till mina intervjuer, som betonar betydelsen av militant antifascism under den första halvan av perioden. Å andra sidan påpekar flera intervjupersoner också att den faktiska närvaron av organiserad högerextremism hela tiden varit mycket liten, vilket indikerar att den kvantitativa och den kvalitativa betydelsen inte nödvändigtvis behöver överensstämma. För det tredje tycks det finnas delar av den politiska miljön som inte berörs av radikala frihetliga vänstergrupper. Frågor om arbetsliv, som tar stor plats bland de övriga grupperna, är praktiskt taget obefintliga i den radikala sfären, liksom frågor om offentlig välfärd och HBTQIA-konflikter. Detta kan antingen peka mot att rörelsemiljön är oberörd av den större gräsrotspolitiska kontexten, eller att det funnits en implicit arbetsdelning mellan olika typer av aktivistgrupperingar. Det är också möjligt att olika grupper ”tagit” frågor som annars skulle ägts av rörelsegrupperna. Det sistnämnda alternativet påtalas av intervjupersonerna i relation till Rättvisepartiet och det sena 2000-talets antirasism. Det är troligt att alla dessa versioner är giltiga, om så i olika frågor.

¹⁰ Frågor om Homo- bi- trans- inter- och asexuella, samt queeras livsvillkor och rättigheter.

Figur 5, 6, och 7 presenterar utvecklingen i tre för rörelsen viktiga frågeområden. Linjerna för djurrätsfrågor, feminism och stadsutveckling visar alla på den tidigare observerade tendensen att rörelsen och övriga aktörer inte nödvändigtvis följer varandra, ens när det gäller samma politiska teman. Således når radikala djurrätsaktivister en topp 2008, med en serie attacker mot restaurangägare, jaktlag och liknande, samtidigt som andra grupper håller en låg men någorlunda stadig aktivitet över hela perioden, främst präglad av enstaka demonstrationer mot pälsproduktion och -försäljning.

Figur 5: Djurrätsfrågor, 2002-2013. Rörelsegrupper och övriga.

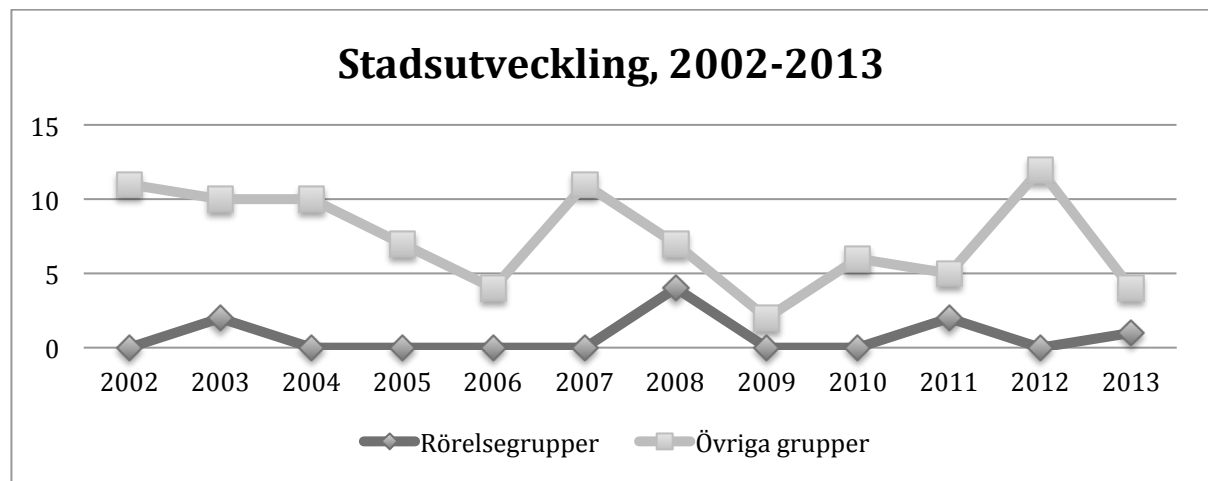

Figur 6: Feminism, 2002-2013. Rörelsegrupper och övriga.

Rörelsegruppernas feministiska aktivitet är närmast negativt relaterad till övriga grupper. Hos rörelsegrupperna kan vi se försiktiga toppar 2003, 2004 och 2008. Samtliga tillfällen dessa år relateras till antisexistiska attacker mot reklamskyltar och butiker. De två tydliga topparna för övriga grupper, 2005 och 2012/2013 döljer å ena sidan reaktioner på serievåldtäktsmannen Hagamannens aktiviteter, å andra sidan ett antal manifestationer mot kvinnovåld och sänkta löner för kvinnor inom vården. En metodologisk brasklapp bör dock

tillfogas, då feministiska kamper ofta utspelar sig på fler sätt och på fler arenor än i en smal uppsättning offentligt synliga protester (se Bagguley 2010; Tilly 2008, s. 8).

Stadsutvecklingstemat visar ett stort avstånd mellan rörelsegrupper och övriga. Samtidigt som temat är konsekvent förekommande i övriga grupper, är det knappt alls representerat bland de radikala. Inte ens mot slutet av perioden, då aktivisterna själva säger sig ha börjat att på allvar intressera sig för denna typ av frågor, märks någon skillnad. Detta innebär givetvis inte att de ljuger, men däremot antyder det att deras praktiker ersatts med sådana som inte så lätt fångas upp av metoden. Det bör också tilläggas att de få aktiviteter som fångas upp från rörelsehåll samtliga behandlar frågor om det offentliga rummet och om kulturpolitik (som vi kommer att se i avsnittet om husockupationer (5.4)), medan övriga grupper främst ägnar sig åt reaktiva kamper mot ingrepp i olika boendemiljöer.

Figur 7: Stadsutveckling, 2002-2013. Rörelsegrupper och övriga.

5.2.4. Sammanfattning och diskussion

Efter att ha observerat lokalpressens rapportering av protestaktioner under den studerade perioden kan vi konstatera följande. För det första kan vi se att förändringar i aktivitetsnivåerna under en given tidsperiod överensstämmer mellan rörelsegrupper och övriga. Det här antyder att de båda sidorna påverkar varandra, om än främst genom att peka ut öppningar för protestaktivitet (se Tarrow 1998), eller att de reagerar mot liknande strukturella förändringar. Samtidigt har vi, genom en undersökning av protesternas organisationsformer, koalitionsstrukturer och politiska tematik, sett att de båda grupperna sällan samarbetar i praktiken. Däremot kan vi urskilja att vissa grupper med fasta organisationsstrukturer, främst SAC, men också SUF, tycks ha agerat som bryggor mellan delar av det omgivande samhället och den radikala miljön.

Vi har också kunnat urskilja vilka politiska områden som varit viktigast under perioden. Utanför radikala kretsar råder övervikt för stadsutvecklingsfrågor och arbetslivsfrågor. Inom rörelsen är det däremot djurrätt, feminism och en annan typ av stadsutvecklingsfrågor, mera inriktade på kulturpolitik och det offentliga rummets demokrati (uttryckt i kampen för självstyrande kulturhus), som dominerar. I jämförelser mellan utvecklingskurvorna för dessa frågor i de båda gruppkategorierna saknas också tydliga samband. Även om båda sidor till exempel agerar i konflikter som kan tematiseras som ”feministiska”, så är de specifika kamperna mycket olika. Den gemensamma frånvaron av antirasistiska protester beror troligtvis på frånvaron av högerextrema krafter i staden.

Genomgången sätter den interna berättelsen i ett delvis nytt ljus. Den utveckling mot folklighet och inkludering som aktivisterna diskuterar i uppsatsens intervju-material kan knappast sägas ge utslag i statistiken, men osynligheten kan också sägas bekräfta den nya inriktningen mot långsamt och ospektakulärt basarbete (allmänningar och piratkopieringsträffar, till exempel). Den skiftning som nämns i och med SUF:s närvaro i det politiska landskapet, där dessa sägs utgöra en bro mellan miljöerna, bekräftas också delvis av tidningarnas rapportering. Samtidigt går det inte att urskilja några generella tendenser mot fler eller mer djupgående samarbeten med andra etablerade grupper. Tvärtom tycks den radikala miljön (åtminstone i sina aktionsformer) oftast stå ensam i förhållande till andra politiska organisationer.

Till sist kan en kritik mot händelsekatalogen som metodologiskt instrument formuleras. Oförmågan att fånga de former för politik som utövas av SUF och Förbundet Allt åt Alla, liksom den underjordiska och ”tysta” antifascism som aktivisterna själva säger sig ha utövat under periodens första år, leder till att metoden överdriver betydelsen av de välkända, väl etablerade och mer eller mindre institutionaliserade former för utomparlamentarisk politik som förknippas med sociala rörelser-repertoaren (se Tilly 2008, s. 144). Att använda metoden för att förstå den typ av nätverksstrukturer som är relevanta i den här uppsatsen skulle också kräva avsevärd vidareutveckling, då de tendenser och förskjutningar som aktivisterna fäster vikt vid i uppsatsens intervjuer till stor del sker på det interpersonella snarare än på det interorganisatoriska planet.

5.3. Umeås rörelsemiljö som fält: Fältets grundläggande värden

I följande avsnitt analyseras Umeås radikala frihetliga vänster ur ett fältteoretiskt perspektiv. Mer precist innebär detta att de texter som återfinns i intervjuer och rörelsedokument behandlas som strukturerade improvisationer, omgärdade av fältets spelregler (se Bourdieu

1991, s. 134). Ur detta perspektiv kan en analys av texternas återkommande element visa på de normerande berättelser som utgör grunden för fältets stabilitet, och som fyller dess praktiker med värde och mening.

Mer precist uttryckt bygger föreliggande framställning på en tematisk analys av intervjuer och rörelsedokument (se Boyatzis 1998, s. 29). I kodningen har speciellt fokus lagts på två närliggande element i berättelsernas uppbyggnad: *Avståndstaganden* och *identifikationer*. På så sätt undersöks hur de intervjuade aktivisterna, och i förlängningen rörelsemiljön, positionerar sig gentemot händelser och andra aktörer i nuet och i det förflutna. Genom ett kompletterande varv av öppen, induktiv kodning av hela materialet framträdde de objekt till vilka intervjupersonernas positioneringar relaterades. I nästa steg har teori och tidigare forskning vävts in i det kodade materialet för att konstruera tre huvudsakliga teman. Dessa omfattar förhandlingar av *anti-identitet*, *representation* och *subjektivitet* samt *autentisk handling*. Som den föreliggande texten visar går dessa tre teman ständigt in i varandra, med följderna att en förändring i ett element skapar följdverkningar i nästa.

Ett problem som hänger samman med det här avsnittet är i vilken utsträckning metoden tillåter undersökning av tidigare perioder. Då avsnittets huvudsakliga empiriska material är intervjuer utförda i närtid, och det är intervjuernas berättelsestrukturer som utgör analysobjekt, saknas flera önskvärda primärkällor. Problemet har lösts på flera sätt. För det första tar analysen avstamp i intervjupersonernas nutid, varifrån mönster sedan spåras bakåt i tiden. Det är därmed de stabila elementen, och hur de omtolkats, som blir föremål för analysens intresse. För att kunna utföra detta spårningsarbete används dels en primärkälla i form av fanzinet *Om aktivismen* (2004), där nio aktivister reflekterar över sina erfarenheter av miljön, dels de fragment av tidigare kollektiva förhållningssätt som går att hitta i intervjuerna. För att överbrygga avståndet mellan empiri, tolkning och ”verklighet” används också tidigare forskning på radikala frihetliga vänsterrörelser.

5.3.1. Anti-identitet

I sina studier av tyska respektive spanska autonoma grupper har Darcy Leach (2007) och Flesher Fominaya (2015) noterat något de kallar anti-identitet (Fominaya 2015, s. 65) eller ”identitetens paradox” (Leach 2007, s. 1042) i rörelsernas självförståelse och politiska praktik. De menar att de kollektiva identiteter som kan hittas i de autonoma rörelserna präglas av ett grundläggande avståndstagande, av en önskan om provisoriska positioneringar där exklusivitet och sammanhängande subjektiviteter ständigt ifrågasätts. Detta avståndstagande grundar sig dels i en kritik mot hur exkluderande praktiker omöjliggör bred mobilisering och

frigörelse, dels i en förståelse av att stelnade mönster riskerar att skapa egna normsystem som i sig blir lika förtryckande som de som rörelsen säger sig kämpa emot.

I analysen av Umeås utomparlamentariska miljö återkommer liknande mönster gång på gång. Två aktivister, den ena aktiv omkring millennieskiftet och den andra idag, reflekterar kring identiteter inom rörelsen:

Alltså det blir inte mer sekteristiskt än så, alla veganer, alla är politiska, alla är politiskt korrekta, alla ska klanka ner på varandra när nån råkar göra nåt fel, vilket är mänskligt, plus att alla måste lyssna på samma musik, äta samma typ av mat, och det blir ju helt tokigt i längden.

Man såg ju dom sakerna som en del av vändningen mot vardagen, liksom. Men det är ju lite dubbelbottnat att säga, att oavsett om du är vegan eller köttätare eller punkare eller syntare så får du marschera under våran fana och sjunga våra supersektiga sånger. ”Vi är jätteöppna”. Det är väl typ så jag ser på det idag, det är ju lite roligt.

Båda citaten belyser avståndstaganden, om än från olika håll. Den första aktivisten, som berättar om varför den anarkistiska rörelsen tog avstånd från hardcorescenen, tar avstånd från vad hen menade var den politiserade subkulturens fullständiga homogenitet. Den andra personen, som talar om SUF:s vändning till vardagen, genomskådar anti-identiteten som en annan typ av exklusivitet, genom att poängtera hur denna endast skapar nya identiteter. Anti-identiteten behandlas här självreflexivt som ytterligare ett tecken på (det negativa) konsoliderandet av vänsteridentiteter. I detta nya sammanhang görs alltså ett avståndstagande, inte bara från exklusiva identiteter inom ramen för ett vänstersammanhang, utan också från vänstersammanhanget i sig. Den subjektsposition och den identitet som ”vänster” som aktivisten i det andra citatet hävdar att hen själv tidigare prioriterat, avfärdas som meningslös och sekteristisk.

Tidigare förståelser av den egna rörelsen som privilegierat,¹¹ politiskt subjekt, återkommer också i nedanstående två citat, det ena uttalat av en person som deltog under ockupationerna 2008, det andra författat i fanzinet *Om aktivismen* (2004):

¹¹ Med ”privilegierat politiskt subjekt” åsyftas en position där rörelsen betraktar sin egen avgränsade politiska miljö som speciellt kapabel till progressiv samhällsförändring.

Vi hatade ju allt annat. Det var typ det som var vårt stora misstag. Vi ville inte samarbeta med någon. Anarkistdogmen om att alla andra bara vill sticka en i ryggen, liksom, genomsyrade oss ganska mycket. Så att... När vi hade något av de första mötena efter att vi hade ockuperat ett antal hus, när vi bestämde oss för formen, att nu ska vi hitta ett ställe där föreningar kan vara gratis, att vi vill ha ett sprudlande nätverk av aktörer inom olika saker som skulle få en plats att vara, då skickade vi ju ut mail och hörde av oss till kompisar som pysslade med saker. Jag tror att de blev avskräckta av att den aktivistkulturen var ganska välkänd, eller okänd, snarare. Just den här väldigt dogmatiska stämningen.

Kampens fokus tycker jag ska vara att interagera med omgivningen, att utbilda sig själv och andra, påverka människor, motverka fördomar, för kom igen, revolutionen kommer inte att hända imorgon. Det bästa man kan göra är att prata med människor, försöka plantera ett frö av motstånd och ifrågasättande, leva som man lär, göra saker med folk och inte för folk, försöka ge ett alternativ till passiviteten och sluta bete sig som att man är en sektmedlem. (Om aktivismen 2004, s. 14)

Den självvironiska tonen i det första citatet belyser ett avståndstagande från 2008 års förståelse av andra aktörer. Den intervjuade aktivisten pekar på hur ett intensivt vaktande av miljöns renhet försvårade, eller rentav omöjliggjorde, det faktiska uppnåendet av de målsättningar om bredd och inkludering som satts upp av gruppen själv. Sett i relation till citaten från den tidigare SUF-medlemmen och *Om aktivismen* understryks förskjutningen från en rörelse som i egenskap av avgränsat politiskt subjekt vill "nä ut" till en passiv omgivning, till en rörelse som i sin kollektiva berättelse kan tyckas sträva efter att ta avstånd från sig själv.

5.3.2. Representation och subjektivitet

Vid ett möte i Padua 1981, där vänsterautonoma från hela Europa deltog, författades ett (informellt) åttapunktsprogram för rörelsen. Den första punkten lyder:

We fight for ourselves and others fight for themselves. However, connecting our struggles makes us all stronger. We do not engage in "representative struggles." Our activities are based on our own affectedness, "politics of the first person."

We do not fight for ideology, or for the proletariat, or for "the people." We fight for a self-determined life in all aspects of our existence, knowing that we can only be free if all are free. (Geronimo 2012, s. 173)

Utan att överdriva likheterna mellan den tidiga autonoma rörelsen i Europa och Umeås radikala frihetliga vänster under 2000-talet, belyser citatet en av fältets centrala logiker. Frigörelse nås genom att varje enskild människa, om än i samarbete med andra, kämpar utifrån sin egen situation, utan representation. Den subjektivitet som grundas i den materiella situationen är också den sanna politiska subjektiviteten. Hos de tidiga autonoma gjordes representation och privilegierade subjektiviteter helt enkelt meningslösa, med hjälp av ett frihetsbegrepp som endast kunde realiseras i handling, mer precist genom direkt aktion. Hos Umeås utomparlamentariska vänsteraktivister ser vi andra sätt att lösa samma problem.

I föregående avsnitt presenterades hur miljön i ett tidigare sammanhang värnade en avgränsad subjektivitet. Genom att hävda den egna exklusiviteten mötte man dock svårigheter i relation till representationens problematik, i och med att emancipationens subjekt och objekt separerades. Snarare närmade man sig ett bejakande av representation, genom att hävda behovet av att identifiera och agera i en passiviserad omgivnings kamper. Hos dagens aktivister kan vi se en annan lösning (vars olikhet givetvis understryks i berättelserna om tidigare problem). En person som tidigare var medlem i SUF, säger:

Så tänkte jag redan när vi var med i SUF. Det var ju inte som att vi stod med den rödsvarta fanan och delade ut kunskapsfabrikenlitteraturen heller. Om man diskuterade om varför man gjorde det så hade ju folk olika anledningar. Dom som var med i SUF pratade ju på om det liksom. Vi kan scanna med SUF-scannern, jag är med i ett förbund som heter SUF, scannern har ett [antifascistiskt klistermärke] på sig liksom. Du kan ju scanna med den om du inte bryr dig, eller så kan du scanna med den och vi kan diskutera varför det är bra, liksom.

Liksom sin föregångare i *Om aktivismen* (citerad i avsnitt 5.3.1) reflekterar denna aktivist över det egentliga värdet i politiska praktiker som är allt för starkt förankrade i rörelsemiljön. Även här förs diskussionen i förhållande till en tänkt utsida. Vad som dock skiljer dem båda åt är förskjutningen av aktörskap, från aktivistmiljöns centrum till dess gräns. Aktivistmiljön med sina resurser och praktiker fungerar nu som en "verktygslåda" för andra personer att

använda sig av. Om vänsterdogmer och jargong tidigare betraktades som hinder för rörelsen att stärka sin insida, betraktas de nu som problem i förhållande till den kamp som ska föras *utanför* rörelsen, med rörelserepertoaren som resurs. För att förtydliga resonemanget presenteras här ett citat från Öppna Holmsund:

Man kan ju inte ha en sån idealistisk världsbild som en sån här kristen organisation, att vi ska skriva den bästa bibeln, så ska vi komma till er och ge er den här bibeln så ska ni förstå allting. Folk fattar ju, folk är inte dumma. Sen använder ju folk olika verktyg för att uppnå och behålla det samhälle dom vill ha. I vissa fall är det Docksta bordtennisklubb. I andra fall är det öppna Holmsund. Det finns ju andra exempel, där andra organisationer har fyllt det vakuumet. Det vi egentligen vill göra, det är ju att vara en verktyglåda.

Genom att innehållet i rörelsens metaberrättelse formuleras i instrumentalitetstermer kan frågan om representation lösas. Snarare än att vakta en mytisk subjektivitet objektifierar vänstern sig själv, och dess medlemmars subjektivitet positioneras (idealiskt) inom ramen för politiska konflikter, i samspel med andra. Reell politisk kamp förs inte inom ramen för en självmedveten politisk rörelse, utan i tillfälliga kollektiv, i lokala och materiella konflikter.

5.3.3. Autentisk handling

Föreställningar om den omedierade handlingens betydelse har varit ett centralt inslag i den bredare radikala vänsterns idéhistoria ända sedan 1960-talet (Peterson 2001, 48f; se också citatet ur Geronimo (2012) som inledde avsnitt 5.3.2). Hur detta hanterats i praktiken har dock sett ut på många olika sätt. Den kritik som dagens aktivister riktar mot rörelsemiljön av igår pekar ofta mot hur denna i för stor utsträckning betonade martyrskap och farliga, spektakulära aktioner. Redan 2004 vänder sig en person åt detta håll, när hen skriver

Aktivismen i sig har inget eget värde. En aktivist är inte automatiskt en bättre eller mer upplyst eller en modigare människa än någon annan. Inte heller är aktivisten den enda som agerar. /.../ En definition på aktivism skulle kunna vara *att agera utifrån sin övertygelse, kunskap och erfarenhet*. För vissa innebär det att bränna en slaktbil, för andra att äta upp sin middag. (Om Aktivismen 2004, s. 7)

Författaren efterlyser en ny definition av politisk aktivism, där handling relateras till materiella förhållanden och förutsättningar. Detta ställs mot en till synes förhärskande tolkning, i vilken det politiskt värdefulla härleds ur den radikala frihetliga vänstermiljöns egna praktiker. Detta anknyter till de mönster av avståndstagande från vänsteridentitet och privilegierad subjektivitet som tagits upp ovan. Det förtydligar också relationen till det materiella som bas för politisk verksamhet. En medlem i Förbundet Allt åt Alla talar i konkreta termer hur denna förskjutning sett ut i relation till val av allierade:

Vad vi tänkte förut var kanske att när vi gör en demonstration så kollar vi vilka vänstersektorer som finns i stan och så kontaktar vi dom. Så säger vi att dom får demonstrera med oss mot sak X. I dom här antirasistgrejerna så började vi söka efter civilsamhällesaktörer istället. Vi började ju liksom kontakta invandrarföreningar och kyrkor, och så. Och det är ju ganska mycket så vi fortsatt att arbeta i Allt åt alla också. Vi har ju nästan ingen relation alls till vänstern, liksom. Vi deltar inte i första maj-tåg eller åttonde mars-mobiliseringar, liksom. Vi jobbar med konkreta sakfrågor och gräsrotsorganisering. När vi hittar allierade hittar vi dem för att de kan hjälpa oss att vinna en konkret sakfråga. När vi jobbade med EU-migranter nu, till exempel, så samarbetade vi jättemycket med frikyrkor.

Genom att släppa sin relation till övriga vänstern och endast arbeta i tillfälliga koalitioner baserade på behov och identifierad tillgång till resurser, menar den talande att man kunnat bli mer effektiv som politisk aktör. Hur detta relateras till det identifierande av materiella intressen som tidigare tagits upp som ett av Allt åt allas huvudsakliga intresseområden, tas till sin spets av Öppna Holmsund:

Det är väldigt långt ifrån de tidigare försöken i Sverige, där man etablerat ganska tydliga... vad ska man säga, vänsterlokaler, som har någon form av liknande sådär... så är det här då betydligt mera... man får arbeta på ett annat sätt om man måste ersätta dom materiella, praktiska sakerna, istället för att vara en ideologisk rörelse, med materiell, praktisk inriktning. För att kommuner och andra saker drar tillbaka verksamheter så får man försöka ersätta dom verksamheterna.

Distinktionen mellan ideologiska och materiella grupper ger en intressant inblick i rörelsemiljöns självförståelse. Den raljanta positioneringen gentemot ideologiska grupper avspeglar en förskjutning i tillskrivandet av *autenticitet*. En verklig politisk aktör måste här kunna identifiera och agera i materiella konflikter, inte som representant eller upphöjd uttolkare och förkämpe. Platsen för kampen står att finna i sociala relationer. Att dessa relationer inte nödvändigtvis tillåter en traditionell ideologisk vänsterprägel är helt enkelt ett problem aktörerna måste vara ödmjuka nog att kunna lösa.

I förhållande till praktikens former ser vi hur dagens rörelsemiljö på samma gång anknyter till och tar avstånd ifrån sina föregångare. Å ena sidan anknyter man till den radikala frihetliga vänsterns fält genom att komma med nya svar på en fråga som ständigt varit central i rörelsemiljöns självförståelse, nämligen hur omedierad handling och universell progressiv politik ska kunna sammanföras. Å andra sidan tar man avstånd från det man anser vara en ideologiskt präglad rörelse som förlorat (eller aldrig någonsin haft) kontakten med verkligheten. Den autentiska kampen ska föras i materiella situationer, i lokala relationer där vänstern utgör ett instrument snarare än ett subjekt. Den handling som inte utgår ifrån den materiella verkligheten är ingen handling, och kan därför inte lösa de problem med ”mycket snack och lite verkstad” som i olika former återkommer i aktivisternas berättelser.

5.3.4. Diskussion

När vi talar om betydelseförskjutningar inom fältet talar vi oftast om förhållandevis små förändringsprocesser, som dock görs stora i de kollektiva berättelserna. Således har spänningar relaterade till rörelsens identiteter, till representation och subjektivitet samt till praktikens betydelse återkommit genom hela den radikala frihetliga vänsterns historia. Dessa spänningsfält, och de konflikter de skapar, utgör grunden för fältet, och bestämmer därmed delvis dess framtid. Olika sätt att lösa konflikter och spänningar leder till nya konfigurationer, nya praktiker och nya problem.

Den rörelse som studeras i den här uppsatsen kan grovt sägas ha navigerat i dessa spänningsfält i enlighet med två mönster. 00-talets miljö tog liksom dagens rörelse avstånd från exkluderande identitetspolitiska dogmer och organisationsformer. Detta gjordes dock i form av det anti-identitetsnarrativ som observerats av Leach (2007) och Fominaya (2015), där anti-identiteten trots allt förankras inom ramen för en klart avgränsad rörelsemiljö. Umeås nutida aktivister tar i sin tur avstånd från ett sådant narrativ, genom att konstruera en självförståelse som objektifierar vänstern, som förvandlar ”rörelsen” i äldre bemärkelse till en uppsättning förmågor och resurser, möjliga att använda av de subjekt som skapas i materiella

konflikter. Således dirigeras en stor del av rörelsens aktiviteter om för att bygga relationer, identifiera behov, och på gemensam grund lösa dessa (åtminstone teoretiskt sett). Det är i detta sammanhang man bör förstå betydelsen av allmänningar, som av en aktivist beskrivs som ett ”samhällets fikarum” i en socialistisk gräsrotspolitik som rört sig utanför fabriken vägg. Produktionen av nya offentligheter blir i denna fältkonfiguration långt viktigare än att agera konfrontativt i traditionella vänsterfrågor. Dessa vänsterfrågor och deras praktiker blir ett slags ickehändelser i en politisk förståelse som gör lokalt grundad kamp till den enda autentiska kampen.

I likhet med de idéer som fanns inom den europeiska autonoma rörelsen på åttiotalet ser vi hur kampens medel återigen görs till kampens mål. I denna konfiguration förnekas det statiska och privilegierade politiska subjektet. Samtidigt har trettio års erfarenheter lagt en ny tyngdpunkt vid långsiktighet och organisering, i vilken den individuella kampen inlemmas i mer bestående kollektiva strukturer. Dessa strukturer är dock, i linje med samma argumentation, att betrakta som instrument, som resurspooler.

Ytterligare abstraherat kan det konstateras att de mönster som urskilts brottas med ett gemensamt problem. Detta problem är sökandet efter den ”rena” emancipatoriska politiken. På olika sätt talar aktivister om sätt att nå en avmystifierad praktik, utan ideologiska skygglappar (i marxistisk mening), baserad i den materiella världens villkor och objektiva konflikter. Strävan bort från identitet kan i detta sammanhang förstås som sökandet efter en autentisk identitet, som i sin tur uppstår och omvandlas genom praktik. Likaså motsvarar strävan bort från ett rörelsesubjekt en önskan om att handla i ogrumlade intressen. Alla för sig, för varandra. Detta tycks även gälla för de aktivister som behandlas i tidigare forskning, oavsett om vi talar med Jan Jämtes antifascister (Jämte 2013), eller åttiotalets autonoma (Geronimo 2012). Om vi vill tala om rörelsen som ett fält, bör det alltså vara i denna fråga vi lokaliserar fältets kärna. I nästkommande avsnitt ska jag undersöka hur olika sätt att behandla denna fråga återspeglas i politisk praktik vid tre olika husockupationer.

5.4. Förändrade praktiker: Tre husockupationer

De förskjutningar som skett i fältets normerande berättelser är tätt sammanlänkade med politisk praktik och externa relationer. Detta kapitel beskriver och analyserar händelserna vid tre olika husockupationer: Kvinnohuset 2003/2004, Tullkammaren 2008, samt Umeå Kulturhus 2013/2014. Analysen bygger på en kodning av alla delar i det material (intervjuer, nyhetsartiklar och flygblad) som behandlar händelserna. I denna process har koder

konstruerats för ockupationens syfte och händelseförlopp, samt för konstruktionen av andra aktörer (allmänhet, polis, media, kommun, etc.).

I valet av fall att studera har en löst applicerad version av ”mest lika urval” gjort sig gällande. I och med att de tre händelserna är mycket lika varandra i uttalat syfte (självstyrande kulturhus) och metodval (politisk husockupation (se Prujit 2008), framträder de subtila skiftningarna i utförande, legitimeringsstrategier och andra sätt att tala om händelserna. Om avsnitt 5.3 sökte efter stabilitet i rörelsemiljöns historia vänds perspektivet nu till att analysera förändring. Det ska heller inte underskattas att de aktivister som intervjuats lyfter fram åtminstone två av händelserna (2008 och 2014) som centrala händelser i rörelsemiljöns historia, och att de därmed laddas med stor betydelse i de kollektiva berättelserna.

5.4.1. Kvinnohuset

Nyårsafton 2003 bröts porten upp till det gamla kvinnohuset på Haga. Huset, vars jourverksamhet för våldsutsatta kvinnor hade grundats genom en annan ockupation 1983, stod tomt i väntan på rivning. Ockupanterna barrikerade sig på insidan, och hängde ut en banderoll med texten ”unghus nu!” jämte en ockupationssymbol.¹² På ett foto i *Västerbottens folkblad* syns en aktivist sitta i ett fönster med svart mask för ansiktet (Stenlund 2004). I de reportage som gjordes i lokalpressen framträdde aktivisterna med fingerade namn, och inga ansikten syntes på bild. Ockupationen pågick i minst två veckor (varken deltagare eller press tycks vara riktigt säkra), utan intermezzon.

Lokaltidningsberättelsen och aktivisternas egna utsagor ger olika beskrivningar av ockupationens syfte. Delvis beror detta med stor sannolikhet på vem som tillfrågats, då handlingsmotiv kan skilja sig från person till person. I lokalpressen relateras ockupationen till stängningen av ungdomshuset Galaxen, som under nittioalet var en central punkt för både hardcorescenen och dess politiska uttryck (se Liliequist 2001, Ström 2010). Aktivisterna pekar i intervjuer på behovet av fria mötesplatser:

Vi ungdomar har inte mycket att vara på annat än gå på krogen och ta en dyr öl. Den offentliga sektorn privatiseras mer och mer, den ser inte till folks intressen utan till vinstintressen. Kapitalismen tvingar människor att antingen inte få vara någonstans eller så betala hejdlösa summor. /.../ Vi vill ha aktiviteter där vi inte

¹² En N-formad, uppåtsträvande pil inringad av en sluten cirkel.

måste betala en massa pengar för att ta del av dem. Vi har färdiga idéer på aktiviteter vi vill göra, vi behöver bara ett hus vi kan vara i. (Tidström 2004)

Genom att ockupera ett hus vill deltagarna pressa kommunen att skapa en plats utanför marknadslogiken. Att man tillgripit direkt aktion istället för formella förhandlingar förklaras av en deltagare med att en skrivelse lämnats ett år tidigare, men att detta inte gett några resultat (Tidström 2004). I de intervjuer som gjorts med ockupanterna inför den här uppsatsen, framträder en annan bild. En ockupant från ASU säger:

Det allra viktigaste med hela den här ockupationen var... dels var det att kvinnohuset skulle ju få ett nytt hus, det här skulle ju rivas, så det hade inget med det att göra. Men det hade att göra med... vi ville ju uppmärksamma bostadsbristfrågan, så klart. Men också det historiska i att kvinnohuset hade blivit ockuperat förut. Det blev ju ockuperat på åttiotalet, och det var så de fick huset från början. /.../ Men sen var det också det att vi precis hade börjat organisera oss med Luleå. Vi hade startat en AFA Luleå-grupp, samma år, och de var typ tolv pers. Vi ville liksom att... jamen, vi gör det här tillsammans, det är viktigt att vi gör något tillsammans.

Slående i citatet är att något kulturhus inte över huvud taget nämns. De konkreta politiska frågor som lyfts är bostadsbristen och kvinnohusets framtid, men dessa ges å andra sidan inte nära så stor vikt som integrationen av AFA Luleå. Där den yttre bilden ger sken av en kamp för fria mötesplatser, mot kapitalismen, pekar aktivisternas egna berättelser mot en intern affär, mot fältmässiga ritualer och interna sociala behov.

Att bilderna inte passar ihop behöver inte betyda att någon av dem är mindre sann. Krav ställdes onekligen på en reformerad ungdomspolitik, och ett av utfallen blev också att ockupanterna fick framföra sina krav till kommunens ungdomsenhet, med följderna att ungdomsinflytandet på fritidsgården Hamnmagasinet stärktes. Den spontanitet som tycks ha omgärdat aktionen kan också ha inneburit att konkreta politiska mål behövde konstrueras under processens gång, vilket i sin tur kan ha lett till svagare förankring inom gruppen.

Oavsett hur syftet formulerades kvarstår det faktum att ockupationen av kvinnohuset var en mestadels intern affär. Huset var stängt för förbipasserande, men ockupanterna lovade att det första de skulle göra vid en seger var att bjuda grannarna på fika (Stenlund 2004). Gränsen mellan in- och utsida (läggligt illustrerad av den låsta dörren) var påtaglig. Samtidigt påpekar

en aktivist som inte själv deltog i den ursprungliga ockupationen hur hen var där ”varje dag”, även om hen var

/.../ rädd för dom här anarkisterna och djurrättarna, som tog väldigt mycket plats, och som var väldigt arga. Det kändes som att dom kunde bli arga på en själv om man inte höll sig i skinnet och betedde sig helt korrekt.

Den gräns som fastställdes av den låsta dörren gick med andra ord att forcera för vissa grupper. Samtidigt fungerade den sociala miljön på ett sätt som kunde verka avskräckande för utomstående.

Vad gäller andra grupper är det främst polisen som nämns. ”Det finns människor i blå kläder som läser” (Tidström 2004) säger en aktivist, på frågan om varför hen inte vill gå ut med namn och bild i tidningen. I samma intervju nämner deltagarna att man inte vill ha någon ”polisfight”, där bilder på maskerade och stenkastande ungdomar fastnar i medierna. Att denna verklighetsbeskrivning inte gällde för samtliga ockupanter, eller åtminstone inte för hela perioden, visas med all önskvärd tydlighet i detta långa citat från en av de aktivister som ockuperade huset på nyårsnatten:

Vi skaffade typ 45-50 hjälmar, vi skaffade ungefär lika många järnrör. Vi byggde sköldar av soptunnelock. Vi hade tre stegar som vi skar upp... du skär så att du får... ja, två steg. Vi drog bort locken, satte stegen på den här sidan, drog in spännremmar, så kan du stoppa in handen där och plötsligt har du en sköld. Så vi hade sjukt många sköldar... och det här... vi var ju beredda att kriga in i slutet för det här huset. Vi hade tagit upp hinkar med hinkar av gatsten. Vi sov där på natten. Det var på nyår, vi tog ju huset på nyår. Folk sköt raketer och firade in det nya året. /.../ Vi hade en sambandscentral som satt och lyssnade på polisradio. Så det var ju helt perfekt. Dom sa att ”nu har det gått ut ett larm, la la la, dom kommer åka förbi.” /.../ Till slut, sent på natten, så får vi höra att nu kommer dom med en stor styrka. Vi var ju påklädda allihopa. Jag hade ju sovit med hjälmen på, i princip bara vridit upp luvan liksom. Vi låg och sov, fick samtal, upp med er allihopa, nu kommer det... Ner med luvan, på med skölden, upp till fönstren. Vi var ju skitmånga. Vi med sköldar går ut på gatan. Det var en så jävla skön stund. För dom kom med sina bussar, precis som dom sagt så kom dom med en liten karavan. Så helt plötsligt kommer vi utgående från huset... Vi

hade byggt en enorm vall med snö, där vi bara hade tryckt ner pinnar... vassa pinnar, vassa järnrör, vi hade tryckt ner hur många slalomstavar som helst, så det såg ut som värsta slottet. Plus att vi hade hållt vatten på det, så det hade blivit is också. Så det gick inte att köra in med bil. /.../ Så springer vi ut och ställer oss i en stor jävla mur vid ingången. Där fanns det också en skylt som sa att alla poliser åker ut i rullstol. Vi trodde liksom att nu händer det, nu jävlar, äntligen blir det krig i Umeå. Och dom bara vänder, kör därifrån, och vi såg inget mer av dem. Först senare kom en polis och bara ”ni måste nog gå nu”. Och dom som var kvar var såhär ”okej” och gick därifrån. Då hade vi ju ockuperat det i tre veckor liksom.

Diskrepansen mellan lokaltidningsintervjuerna och de forskningsintervjuer som gjorts med några av deltagarna är påtaglig även här. Att aktivisterna inte går ut med sin militansnivå i lokaltidningarna framstår dock inte som särskilt märkligt. I jämförelse med de andra ockupationer som avhandlas nedan, är det dock mycket intressant att notera beredskapen på konfrontation.

5.4.2. Tullkammaren

Den elfte april 2008 ockuperades Tullkammaren i centrala Umeå. Huset, som låg nära den då relativt nyöppnade konsertlokalen Verket, hade i flera år hållits tom av den lokala fastighetsjätten Balticgruppen. I lokaltidningarna syns ockupanter, iförda maskeradmasker (en är utklädd till hund, en annan har riddarhjälm) blicka ut genom ett fönster. Under dem hänger banderoller med slogans som ”Kulturhuvudstad – vars fan går alla miljoner?”, ”Fler Fristäder” och ”Vräk balticgruppen” (Göthe Norlin 2008; Stenlund 2008). På flera banderoller syns ockupant- och anarkistsymboler. I anslutning till ockupationen skickades ett antal pressmeddelanden som förkunnade ockupationens längd (till midnatt), dess syfte (antikapitalistisk, i solidaritet med ockuperade hus i Europa, mot Umeå kommuns kulturpolitik och mot privata fastighetsägares annektering av det offentliga rummet), och vad man gjorde där inne (spelade yatzy och hoppade hopprep) (Stenlund 2008).

Att kritiken av den kommunala kulturpolitiken var viktig, liksom synliggörandet av Balticgruppen och det offentliga rummets privatisering, bekräftas av alla deltagare som intervjuats för uppsatsen. Samtidigt var verkligheten inte så enkel som tidningar och utåtriktat material ger vid handen. En deltagare komplicerar bilden:

Det finns ju både dom som är föreningsaktiva som tycker att det suger röv att det finns en massa tomma lokaler, och det finns en massa grupper som inte har någonstans att ta vägen. Sen även dom som säger, helt idealistiskt, att ifall vi öppnar mer lokaler i stan så kommer det hända en massa roliga saker, typ. Sen den gruppen som vill ockupera hus för husockuperandets skull, för att det är spännande. Och sen dom som vill ha någonstans att bo som är gratis.

Även om åsikterna går isär kring vilka som var deltagarnas huvudsakliga motiv för att delta i ockupationen, så tycks de ha enats kring de paroller som lanserades vid ockupationen av Tullkammaren. Fundamenten i den efterföljande kampanjen var 1) behovet av självstyrande, ickekommersiella rum, 2) en kritisk hållning mot kommunens kulturpolitik, i relation till ansökan om titel som europeisk kulturhuvudstad 2014, och 3) kritik mot Balticgruppen och privatiseringen av stadsrummet (Aktivistgruppen Huset 2008a). Det sistnämnda, som av en ockupant beskrivs som ”en nerv vi råkade på”, kom så småningom att utvecklas till en vidare kritik av Umeås stadsutvecklingspolitik, som också syns vid ockupationen av Umeå Kulturhus.

De som deltog i ockupationen av Tullkammaren tycks ha kommit från en bredare miljö än de som gått in i Kvinnohuset fyra år tidigare. Inte minst förklaras detta av den centrala roll konsertlokalen och föreningen Verket spelade, både som projektionsyta, nätverkspunkt, och bas för mobilisering. En deltagare berättar:

2006 startar vi Verket, som är ett autonomt musikcenter, mitt inne i centrum. Det bygger egentligen på att vi har blivit less på att förhandla med kommunen och försöka få tag på lokal den vägen. Vi hyr bara en gammal lagerlokal i centrum, ett sylager, av en privat fastighetsägare. Dels är det punkfolk, men också andra musikermänniskor som vill ha centrala replokaler och så. Parallellt är det en period när vi har ganska mycket punkband i Umeå. Vi har haft några år där det är många band som kommer till Umeå och spelar från resten av Europa, och vi har många band som turnerar i Europa. Så det finns en ganska levande diskussion om det här med... Det som egentligen händer i punkscenen är att det finns ett utbyte där man stöter på den här typen av ockuperade hus och självstyrda mötesplatser i Europa, och blir väldigt inspirerade av dom. Det här kulminerar i att verket startat i det syftet, att ha liksom ett självstyrande

kulturhus. Vi startar 2006, och verket blir väl liksom en sån gråzonslokal i Umeå. Umeå är en väldigt assimilerande stad, som har väldigt svårt, historiskt, att hantera avvikande kulturuttryck och så. Kommunen har varit väldigt benägen att styra hur saker görs, på ett ganska hårt sätt. Vi försöker väl skapa ett slags gråzonslokal där vi hanterar saker på andra sätt, med värderingar som präglar det. Mitt i det här ganska intensiva utbytet där folk i Umeå besöker såna platser och har en relation med det, och att vi startar upp det här i Umeå, så kommer ju vräkningshotet mot ungdomshuset i Köpenhamn. En hel del människor i Umeå är nere under dom åren på ungdomshuset, så den frågan blir ganska lokalt viktig. Det sker stödmanifestationer och så. Det finns liksom den anknytningen. Det som jag tror händer är att den aktivismiljö som inte tillhör ASU, men inte heller tillhör punkscenen, den har också den relationen parallellt.

Här syns hur punkscenen och Verket befinner sig mitt i de konflikter som blir centrala under ockupationsåret. Dessutom illustreras hur splittringen mellan en djurrättspräglad anarkistmiljö och den nu mindre livsstilspolitiska punkscenen repareras, som ett resultat av yttre omständigheter. Impulserna till ockupation uppstår också på denna gräns, mellan punkscen och aktivismiljö. Även om mycket av det symbolspråk som används är nära knutet till det gemensamma anarkistiska arvet, görs också medvetna ansatser att skapa en mera tillåtande miljö än under ockupationen av Kvinnohuset. Som nämnts i ett tidigare avsnitt misslyckades dock detta, delvis på grund av en djupt rotad misstro gentemot utomstående. Också de komplicerade uppföranderegler¹³ som listas i Aktivistgruppen Husets flygblad (Aktivistgruppen Huset 2008b), kan tänkas ha fungerat avskräckande gentemot en omvärld som inte socialiserats i anarkistiska kretsar.

Relationerna gentemot en tänkt skara allierade utanför aktivistgruppen är det som bryter av starkast sett mot den tidigare ockupationen. Kvinnohusets ockupanter tycks inte gjort några ansatser att engagera en vidare grupp i sin strävan (även om människor ändå kom och gick i huset), utan det var snarare i det fall ett faktiskt aktivitetshus kunde upprättas som andra grupper skulle engageras. Aktivistgruppen Huset, å sin sida, kom kort efter ockupationen att

¹³ Bland dessa finns exempelvis en mycket utförlig beskrivning av konsensusdemokrati, där alltifrån betydelsen av termer som mötesunderlättare och talordning till praktiska övningar för att undvika bildandet av hierarkier presenteras. Det förkunnas också att mobiltelefoner av säkerhetsskäl ska hållas avstängda under mötestid (Aktivistgruppen Huset 2008b).

upprätta en stadig struktur, till vilken man – som sagt med mycket utförliga instruktioner – bjöd in alla intresserade att delta. Samtidigt utgår denna utsträckning ifrån en position där aktivisterna själva görs till politiska subjekt, satta att aktivera omgivningen.

5.4.3. Umeå Kulturhus

Hösten 2013 fick Förbundet Allt åt Alla ett meddelande av en tidigare okänd arkitektstudent. Denna bjöd, på saklig akademikerprosa, in till möte om att ockupera en tom lokstallsbyggnad någon minuts gångväg ifrån Umeå centralstation. Aktivisterna mötte upp i närheten av huset, i vilket de kort därefter höll sitt första möte. Man beslutade att ta huset kommande sommar, för att där arrangera en självständig kulturfestival. Det bestämdes också att ockupationen fram till dess skulle ske i tystnad. Efter detta tillfälle följde en vinter, vår och sommar av möten, på vilka kulturarbetare, studenter, vänsteraktivister och andra deltog. När planerna offentliggjordes via Facebook den första augusti 2014 användes aldrig uttrycket ”ockupation”, trots att det i praktiken var detta som skett. I uppropet bjöds allmänheten in att hjälpa till med både festivalplanering och upprustning. Efter festivalen ombilades kollektivet som en formell förening, och tilläts att hyra lokalerna av kommunen för en symbolisk summa på en krona (Turborn 2014). Inom kort drogs föreningen in i en långdragen bygglovsprocess, som löstes i slutet av sommaren 2015.

När kulturhuset ockuperades befann sig Umeå kommun mitt uppe i kulturhuvudstadsåret. Även om arrangörgruppen aldrig uttryckligen talar om detta, är referensen tydlig i inbjudan, som talar om behovet av ”fria, öppna och uppmuntrande rum om kulturen ämnas bli så. Där utövare kan mötas och inspireras, skapa och visa upp, drömma och låta andra se saker ur nya perspektiv” (Bernspång 2014). Mot bakgrund av de många satsningar som gjordes på kultursektorn under året, till exempel det nybyggda kulturhuset Väven, är det lätt att se syrligheten i arrangörernas uttalande.

Det direkta syftet med ockupationen av lokstallarna, eller Umeå kulturhus som det kom att kallas, var dock att skapa det självstyrande kulturhus som efterfrågats under praktiskt taget hela 2000-talet. En aktivist utvecklar:

Den första gången som jag upptäckte att det här var någonting annat än de tidigare ockupationerna, det var ett möte... kanske tredje eller fjärde mötet vi hade... och vi diskuterade kulturhusfestivalen i relation till Väven och kulturhuvudstadsåret, och invigningen som skulle vara där. Eftersom jag alltid

haft en väldigt personligt negativ bild av kulturväven, på grund av mitt engagemang inom kulturlivet... jag har alltid sett problem med kulturhuvudstadsåret, så jag hade något slags personligt agg. Då la jag fram idén på mötet om att vi skulle, på kulturhusfestivalen, kapa alla programpunkter som de skulle ha på sin invigning, och ha de på vår istället. Att vi skulle bjuda in alla grejer de ville ha på väven till vår grej. Men då var det en person som sa ”nä, jag tycker det är viktigt att det här inte är en motreaktion till kulturhuset. Utan att det helt enkelt bara är en... att vi inte går ut med det på det sättet.” Och då insåg jag att det är så klart vettigt att ha den inställningen.

Som jag läser detta uttalande fanns det, som sagt, en implicit kritik av kulturhuvudstadsåret i beslutet att ockupera lokstallarna. Denna kritik fick dock inte utgöra huvuddelen av verksamheten, som man i så fall antog inte skulle kunna stå på egna ben. Här syns också tydligt effekterna av den förändrade deltagarstrukturen. Flera av aktivisterna pratar om den legitimitet man lyckats bygga upp före och efter kulturhusaktionen, mycket genom att inte uttryckligen politisera frågan.

Jag försökte från dag ett här få folk att låta bli att använda massa värdeladdade politiska ord och så vidare, att aldrig nämna det här huset som en ockupation. I princip hade vi en svartlista på en massa ord som vi inte skulle använda här i huset, vilket jag tror är en av anledningarna till att det här huset var så himla mycket mer framgångsrikt, och haft det lätt för sig, mer än, jamen dels kvinnohuset, men också bokcaféet i Jönköping, eller Cyklopen, och så vidare. Jag tror att dom har det svårare för sig när dom är så tydligt politiska. Vi får väldigt mycket stöd från alla möjliga håll i den här staden, för det här huset. Även fast vi ockuperat ett hus, liksom, och nu hyser in flyktingar och så vidare, liksom, gör en massa grejer som man inte får göra egentligen. Hade vi hängt ut en massa flaggor med Anarkist-A:n, låst igen och suttit med balaklavor i fönstren, så hade vi inte fått ha det här huset idag.

Här faller kulturhusockupationens strategidiskussion in i det instrumentalitetsmönster som tidigare nämnts i anslutning till den nutida rörelsemiljöns fältkonfiguration. Deltagarna förhåller sig konsekvent till det vidare politiska syftet, men agerar pragmatiskt i förhållande

till kortsiktiga mål och segrar. Det här sker i sin tur i skiftande allianser mellan personer som definieras i förhållande till kamper snarare än till statiska politiska identiteter.

Som en följd av de mer diffusa gränsdragningarna är kulturhusockupationens deltagare svårare att ringa in än under tidigare år. Även om Tullkammaren och senare ockupationer under 2008 representerade en bredare skara än den som var aktiv på Kvinnohuset, så kunde dessa till stor del lokaliseras i punkscenen och den anarkistiska djurrättsrörelsen. I och med att vänstersymbolik och retorik överges av kulturhusockupanterna kan dessa kopplingar inte göras lika lätt. Ockupationen knöt också till sig många personer som inte tidigare varit politiskt aktiva.¹⁴ Intressant är också att den ursprungliga impulsen till ockupationen inte kom vare sig från den utomparlamentariska vänstern (som 2004) eller från punkscenen (2008), utan från arkitektstudenter. Den oprecisa avgränsningen av deltagarna gör också att man inte längre talar om en in- och en utsida med delade intressen, utan snarare om en mängd potentiella medskapare.

Relationen till både media och polis är annorlunda jämfört med tidigare ockupationer. Båda informeras långt innan byggnaden ska tas i bruk, och aktivisterna välkomnar uppmärksamheten. Festivalen åtföljs av ett förhållandevis stort antal tidningsreportage (sex stycken under augusti, enligt en enkel sökning i mediedatabasen Retriever), och eventuella farhågor angående en polisinsats borstas bort med att

Lokalen ägs av oss alla (kommunen) och är öppen. Att ta sig in kanske kan klassas som intrång rent juridiskt. Men ingen politiker med självbevarelsedrift kommer kräva att ni som kommer ska lagföras. (Lindberg 2014)

Självförtroendet, eller tilliten, till kommun och polis är slående. Samtidigt är resonemanget i sig inte främmande för den retorik som omgärdat den utomparlamentariska vänstern, i synnerhet i förhållande till tidigare husockupationer. Även i anslutning till tullkammaren talade aktivister om det principiellt (närmast moraliskt) felaktiga i att låta hus stå tomma i det gemensamt brukade stadsrummet.

De faktiska förhandlingarna med kommunen såg också annorlunda ut jämfört med tidigare. Även om Aktivistgruppen Huset under 2008 höll kontinuerliga möten med folkvalda

¹⁴ Det här påståendet är delvis av anekdotisk karaktär. Jag är själv bekant med många av de personer som deltog, och har därför stött på detta faktum utanför akademiska sammanhang. Förhållandet påtalas dock även av flera intervjuade aktivister.

politiker, så ligger nivån på deras verksamhet långt ifrån det specialiserade arbete som utförts av den ideella föreningen Umeå Kulturhus. Att författa och följa upp bygglovsansökningar är både komplicerat och tidskrävande, något som inte minst syns i föreningens informationsblad om processen (Umeå Kulturhus 2015). Upprättandet av en formell förening tyder också på en annan typ av långsiktighet, i synnerhet för de personer som med namn bundit upp sig mot arbetet med uthyrning och bygglov. Det ska dock påpekas att gruppen fortsatt styrs på öppen och ickehierarkisk basis, utan reella företrädare, trots den formaliserade organisationen (Lindberg 2014).

5.4.4. Diskussion – Umeå sett genom tre husockupationer.

De historiska linjer som dras mellan de tre händelserna kan betraktas i förhållande till de förskjutningar som observerats i tolkningarna av fältets normerande berättelser. Bland de berättelseelement som utgör föremål för dessa förskjutningar finns ett avståndstagande från identitet, en kritik mot representation och ett upphöjande av praktik. När dikten möter verkligheten, i form av fiender eller förmedlare av alternativa tolkningar, identifieras spänningar och paradoxer. Sådana fältmässiga kriser förmår aktörerna att vända sig till fältets historia, för att där hitta möjliga omtolkningar av de grundläggande normerande berättelserna (se Bourdieu 1991, s. 137).

Vid samtliga ockupationer kan fältets deltagare ses relatera till dessa berättelser. På olika sätt har man löst frågor om anti-identitet, representation, och handling. Om deltagarna på kvinnohuset 2004 agerar som privilegierade aktörer, klart avskilda från sin omgivning (som dock skulle bjudas på fika), så tonas vänsterinblandningen på Umeå Kulturhus ned till osynlighet. I de interna processerna tycks inflytandet från programmatisk vänsterpolitik vara mycket litet, och inga av de specifika, rörelsepräglade organisationsformer som förkunnades i samband med Aktivistgruppen Husets ockupationer, tycks vara närvarande (eller åtminstone inte upplyfta). I enlighet med de förskjutningar som tidigare observerats agerar miljön inte så mycket utifrån egna positioner som från de nya platser som uppstår i och med konstruktionen av kulturhusockupationen. Vänsterstrukturerna används, men identifieras inte som en egen röst. Politisk subjektivitet skapas numera genom kamp.

Vid sidan om de yttre formerna kan dessa förskjutningar ses i hur ockupationerna positioneras i deltagarnas berättelser. Aktivister som deltog i kvinnohuset positionerar onekligen sin aktion inom ramen för en noggrant avgränsad autonom vänster, vilken i sin tur anknyts till rörelsen på regional nivå. Vid ockupationen av tullkammaren sker å andra sidan en förskjutning, där aktivisterna strävar efter (men delvis misslyckas med) att göra händelsen

aktuell för aktörer utanför den egna gruppen. Den egna gruppens konturer är heller inte lika starka som de var fyra år tidigare. Slutligen positioneras Umeå kulturhus i den kollektiva berättelsen långt utanför den egna rörelsemiljön. I den självförståelse som kommuniceras i intervjuerna görs den egna gruppen snarare till ett av många obestämda kollektiv som från varsitt håll sträcker sig in mot en kärna av politisk handling som inte kan hävdas av någon enskild aktör.

Hur händelser positioneras relaterar till den övergripande fältkonfigurationen. När rörelsen objektifierat och instrumentaliserat sina traditionella uttryck, när den funnit ny subjektivitet i tillfälliga och materiellt situerade praktiker blir det enbart logiskt att förlägga kampens former till gränslandet mellan olika sociala grupper, i konstruktionen av tillfälliga handlingsfält (Fligstein & McAdam 2011, s. 2). Detta tycks gälla för ockupationen av Umeå Kulturhus. På samma sätt överensstämmer de båda första ockupationerna med en konfiguration där praktik är tätt förbundet med en privilegierad politisk subjektivitet, lokaliserad inom rörelsens egna gränser. Även om rörelsemiljön också här relaterar till andra grupper, så sker det över artikulerade gränser, där ett aktivt "vi" aktiverar, engagerar eller arbetar för en passiv allmänhet.

Att förskjutningar genomgående presenterats som "lösningar" på tidigare problem är inte att betrakta som uttryck för en normativ ambition. Istället har det varit ett sätt att följa den narrativa logik som ordnar fältet. Som nyinstitutionella sociologer poängterat, omgärdas förändringar av berättelser, i vilka problem formuleras tillsammans med sina lösningar (Meyer & Rowan 1977, s. 345). På så sätt bär de tillfälligt stabila konfigurationerna på sin egen legitimeringsgrund, ett värderingsschema som bekräftar rådande maktförhållanden (Meyer & Rowan 1977, s. 345; se också Bourdieu 1995). De kriser och svårigheter som intervjupersonerna uttrycker i relation till tidigare händelser konstrueras alltså i sin slutgiltiga form i relation till nya sätt att tolka och tillämpa fältets konfigurationer. Härmed understryks också hur fältets förändringsprocesser måste relateras till dess stabila aspekter.

Att kartlägga och förstå dessa idémässiga och praktiska förskjutningar är grundläggande för att förstå den utveckling som skett inom den radikala frihetliga vänstermiljön i Umeå. Samtidigt bör dessa i sin tur relateras till skiftningar i relationerna mellan olika grupper. Som avsnitt 5.2 visat har rörelsemiljön under hela den studerade perioden agerat "utanför" andra etablerade politiska grupperingar. Den statistiska genomgången av protestaktioner under perioden har illustrerat hur den radikala frihetliga vänstermiljön visserligen agerat inom liknande breda frågeområden som övriga politiska grupper, men sällan gemensamt, och än mindre ofta i relation till samma sakfrågor.

Även om antalet samarbeten hela tiden varit lågt, så finns små skiftningar i hur dessa fungerat. Bland annat har det visat sig att SUF knöt sina första kontakter till andra grupper än Aktivistgruppen Huset, som vid denna tid var den radikala frihetliga vänsterns starkast närvarande uttryck. De förändringar av rörelsens självförståelse som observeras bör med andra ord relateras till uppkomsten av nya aktörer som vinner mark inom fältet, och vars praktiker utmanar tidigare föreställningar. Dessa praktiker, lika mycket grundade i uppdaterade teoretiska diskussioner som i de nya nätverk och personliga konflikter (mest påtagligt bråken på Kafé Kalabalik) som tillåtit eller tvingat fram dem, kräver i sin tur legitimerande berättelser, som bildar grogrund för en fortsatt utveckling i samma riktning.

Genomgående för de grupper som uppstår efter ockupationsåret 2008 är att de bildats helt eller delvis av personer som kommit från andra miljöer än den primärt anarkistiska rörelsen i Umeå (från andra städer, från punkscenen, eller från andra lokala sociala miljöer). Betydelsen av generationsskiften, som hänger samman med både tullkammaren (en yngre generation punkare) och kulturhuset (en ny generation studenter) bör heller inte underskattas, då de på liknande sätt fört in utmaningar mot rådande fältkonfigurationer. Samtidigt märks i deras berättelser och praktiker en lojalitet gentemot och en identifikation med fältets grundläggande betydelser och värden. När dessa aktörer utmanat fältets normerande berättelser har de sökt nya sätt att närma sig fältets kärna, dess autenticitet. På så vis, genom dessa ”konservativa revolutionärer” (Bourdieu 1991, s. 137) har fältet kunnat överleva trots mångbottnade och till synes djupgående förändringar.

6. Avslutning

Uppsatsen inleddes med tre övergripande frågeställningar. Frågor ställdes gällande hur den radikala frihetliga vänsterns självförståelse förändrats under den studerade perioden, hur den politiska praktiken utvecklats under samma tid, samt hur dessa två utvecklingslinjer skulle kunna relateras till det större sociala landskap som rörelsemiljön utgör en del av. När jag ställde dessa frågor gjorde jag vissa missbedömningar. För det första trodde jag att fältstrukturens historia skulle rymma stora diskontinuiteter mellan diskret ordnade konfigurationer (avgränsade genom traumatiska vändpunkter). För det andra överskattade jag, troligtvis, betydelsen av den vidare lokala politiska miljön för utvecklingen av den radikala frihetliga vänstern. Vad jag istället fann var att stabilitet rått genom fältstrukturens, praktikens och relationernas skiftningar. Viktigast i detta mönster av stabilitet har varit de tre narrativa

grundsatser som sammanfattats i avsnitt 5.3. Jag fann också att det var just förskjutningar i konfigurationen av dessa element som, visserligen i kombination förändrade relationer och praktiker, gjorde att rörelsemiljön kunde bäddas in på ett nytt sätt i den vidare lokala kontexten vid 2010-talets slut. I nedanstående följer tre längre svar på uppsatsens frågeställningar, i vilka resultaten relateras och problematiseras i förhållande till den tidigare forskningen.

6.1. Umeås radikala frihetliga vänster som socialt fält

Uppsatsen har urskilt tre centrala aspekter av rörelsemiljöns värderingsschema. Dessa normerande grundpelare finns inbyggda i fältets berättelsestruktur och skapar öppningar för utmaningar av fältets tillfälliga konfigurationer. Även om de till stor del väger in i varandra, så kan de sammanfattas som följer:

Anti-identitet: Att negera exklusiva och sammansatta identitetskonstruktioner och kollektiva former. Darcy Leach (2007) och Flesher Fominaya (2015) har tidigare observerat detta mönster hos autonoma aktivister i Spanien, Storbritannien (Fominaya 2015) och Tyskland (Leach 2007). I arbetet med den här uppsatsen har jag noterat ett liknande mönster hos ockupanterna av kvinnohuset. Jag vill dock mena att aktivisterna, vid tiden för ockupationen av kulturhuset, övergett denna tolkning till en som helt tar avstånd från den egna rörelsemiljön som privilegierat politiskt subjekt. På så sätt förkastas anti-identiteten på sina egna grunder, som ett identitetsprojekt bland andra. I och med denna förskjutning skapas en syn på identiteter och subjektiviteter som grundar sig i materiella situationer och kamper, i tillfälliga positioneringar, snarare än i statiska politiska kategorier.

Representation och subjektivitet: Att handla utan att representera har varit en del av den radikala frihetliga vänstern ända sedan de tidiga autonoma rörelserna i Central- och Sydeuropa. Medan åttiotalets italienare och tyskar behandlade frågor om representation i förhållande till frigörelse (den egna handlingen är både mål och medel), talar både kvinnohusets och tullkammarens ockupanter om vikten av att "nä" en bredare allmänhet. Den produktion av den radikala frihetliga vänstermiljön som politiskt subjekt som sker i dessa berättelser avvisas kraftigt under 2010-talet. Här objektifieras den egna rörelsemiljön; den konstrueras som ett instrument att använda, som en samling resurser och kompetenser som kan aktiveras i materiella kamper. Deltagarnas politiska subjektivitet hämtas hos deras platser i konkreta konflikter, i gemenskap med personer som inte nödvändigtvis vill tillägna sig traditionella vänsterattribut eller ens vänsteråsikter.

Autentisk handling: Handlingens överordnade betydelse är något som sociologen Abby Peterson noterar i sina studier av den tidiga autonoma rörelsen i Sverige (Peterson 2001, s. vii, 39). I hennes tolkning skapar militant direkt aktion en känsla av handlingskraft och kollektiv solidaritet (Peterson 2001, s. 35). De aktivister som intervjuats för den här uppsatsen bekräftar praktikens stora betydelse, men tar avstånd från de äldre mönster som de anser är abstrakta, ideologiska och ogrundade i verkligheten. Här förmedlas en normerande berättelse, där den ideologiska handlingen presenteras som inautentisk vid sidan av den som är materiellt och lokalt grundad. I linje med denna förskjutning premieras ospektakulära och långsamma processer, inriktade på att identifiera behov och skapa gemenskaper, vilka så småningom kan ligga till grund för materiell förändring. På ett mer abstrakt plan knyter berättelsen om den rena handlingen samman de olika mönstren till ett enda, där autentisk identitet, liksom den sant emancipatoriska politiska subjektiviteten, uppstår i samma lokalt situerade materiella praktiker.

6.2. En förändrad praktik

Över en studerad period på dryga tolv år har uppsatsen kunnat visa på förändringar i såväl *vad* rörelsemiljön ägnat sig åt som *hur* den tänkt om dessa former. En generell iakttagelse är att en strategi, den militanta aktionspolitiken, helt eller delvis ersatts av allmänningsverksamhet och långsamt koalitionsbyggande. De mest intressanta förskjutningarna har dock skett i iakttagelsens andra led, nämligen i resonemangen om praktikens betydelse. Genom att fokusera på husockupationer har uppsatsen visat hur ytligt sett liknande praktiker har kunnat förstås och utföras på mycket olika sätt. Om kvinnohusockupanterna framställer sig själva som militanta och ståendes utanför samhället, betonar kulturhusockupanterna å sin sida öppenhet och ett nedtonande av sin politiska hemvist. Till och med dekorationerna av de respektive husen, kvinnohusets anarkistiska symboler mot Kulturhusets enkla budskap ”kulturfestival” pekar i denna riktning.

Dessa förändringar bör förstås mot bakgrund av de förändringar av rörelsemiljöns självförståelse som listats ovan. En förskjutning i synen på vänsteridentiteter och den egna rörelsemiljöns roll som politiskt subjekt gör bruket av traditionella symboler och retoriska figurer anakronistiskt. Delvis genom detta, men också genom en nyupptäckt av det materiella, där tidigare kamper görs inautentiska mot bakgrund av deras ”ideologiska” natur, skapas nya beröringsytor mellan en vänsterrörelse som nu tar avstånd från sig själv, och den omgivning där man skapar nya, tillfälliga subjektiviteter. Således kan kulturhusockupationen i den kollektiva berättelsen placeras utanför rörelsen själv. I betonandet av subjektsskapande,

gemenskapande ("samhällets fikarum") och ömsesidig förankring utanför statiska rörelsegränser, införs också en långsamhet i praktikerna. Detta innebär ett avståndstagande från tillfälliga spektakulära aktioner, som möjligtvis kan förstås som roliga, men knappast som politiskt verkningsfulla.

6.3. En rörelse i det sociala landskapet

Utvecklingen av den radikala frihetliga vänstern i Umeå kan dock inte förstås utan att den relateras till sitt vidare sociala landskap (Ahrne, Franzén & Roman 2005, s. 19). Med detta begrepp har jag dels åsyftat den radikala frihetliga vänstern på nationell och internationell nivå, dels det större registret av politiska grupperingar, konflikter och andra relevanta sociala sammanhang i Umeå under den studerade perioden.

Som presenterades i genomgången av politiska konflikter och dess former i Umeå som helhet, har det under hela perioden funnits olika konkreta frågor till vilka rörelsen kunnat ansluta sig. Protesterna mot kriget i Irak, diverse strejkvågor, samt miljöaktionerna 2008 utgör några exempel. Trots detta tycks det ha varit först efter ockupationsåret som bredare (uttalade) samarbeten uppstod. Det här skedde först i anslutning till antirasistiska mobiliseringar (i Vännäs och Skellefteå), och därefter i olika konflikter kring kulturhuvudstadsåret (stadsbiblioteket, Umeå Kulturhus). Att det är i just dessa typer av konflikter som sådana utvecklingsmönster först kan skönjas, bekräftas av tidigare forskning på andra städers rörelsemiljöer (Jämte 2013; Jacobsson & Sörbom 2015; Piotrowski & Wennerhag (kommande)).

Protesthändelseanalysen och de narrativa intervjuerna har tillsammans visat hur relationer inom och mellan fälten förändrats i samband med motsvarande förändringar i rörelsens politiska praktik. Ockupationen av kvinnohusets regionalt rörelseinterna prägel kan kontrasteras mot hur ockupationen av Umeå kulturhus uppstod i mötet mellan olika kollektiv. Om de primära allierade 2004 var andra autonoma i Sverige, utgörs denna grupp 2013 av studenter, kulturarbetare och andra politiskt aktiva i Umeå. Således har tyngdpunkten i rörelsemiljöns sociala nätverk förflyttats till det lokala.

Bakom dessa förskjutningar ligger privata relationer och livsloppsfaktorer. Bland annat tycks bråken mellan SUF och djurrättsaktivisterna på Kafé Kalabalik, med grund i såväl politiska skiljaktigheter och privata konflikter, ha spelat en viktig roll i de förnyade nätverk som så småningom skulle bilda Förbundet Allt åt Alla. För att förstå utvecklingen av Aktivistgruppen Huset är det också viktigt att förstå samspelet mellan äldre aktivister och den nya (eller nygamla) generation som innan dess haft sin primära hemvist i punkscenen. I båda

fallen innebär mötet mellan två (eller fler) olika fältlogiker, att rörelsemiljöns normerande berättelser ifrågasätts. Detta har dock skett i lojalitet gentemot fältets logiker, och uttryckts i ett sökande efter fältets kärna och autenticitet. På så vis har fältet bevarats.

Vad gäller den radikala frihetliga vänstern på nationell nivå finns betydande utbyten. Aktivister i Umeå har också bekräftat betydelsen av sin kommunikation med rörelseaktörer i andra städer i anslutning till många av de händelser som återberättas i uppsatsen (exempelvis bildandet av ASU och ockupationen av Tullkammaren). De flesta av de organisationer som varit betydelsefulla under perioden delar också namn med motsvarigheter i andra delar av landet (t ex AFA, SUF, Allt åt Alla). Tidigare forskning bekräftar också paralleller mellan lokala miljöer, däribland Göteborgshändelsernas konsekvenser i form av förnyelse och omförhandling (Jacobsson & Sörbom 2015), omfamnandet av nya teoretiska influenser (Jämte 2013, s. 357), och intresset för urbana frågor (Stahre 2014, s. 176). Dessa paralleller bör tolkas som resultat av en fältbunden uppmärksamhetsstruktur (Sahlin-Andersson & Wedin 2008, s. 224) inom vilken idéer först tillgängliggjorts genom sociala nätverk, och därefter tolkats som relevanta för att plockas upp, översättas, och användas utifrån lokala förutsättningar (se också Czarniawska & Joerges 1996, s. 33).

Till sist en internationell utblick. Donatella della Porta demonstrerar i en genomgång av tidigare forskning hur formen för 2011 års så kallade ”torgrörelser” (se Glasius & Pleyers 2013), skapade en berättelse där den globala rättviserörelsens ”rörelse av rörelser” ersattes av ”99 % .” Liksom i Umeå förflyttades organisationernas och de politiska ideologiernas betydelse till kampernas utkant, och tyngdpunkten hamnade istället på de nya positioner som skapades på torgen (della Porta 2015, s. 26). Flera forskare har också pekat mot den förnyade betydelsen av konflikter om urbana rum (Harvey 2012; Stahre 2014; Polanska & Piotrowski 2015). Parallellerna till utvecklingen i Umeå är tydliga. Som i fallet med likheterna på det nationella planet ska dessa processer betraktas som ytterligare möjliga faktorer i den komplexa process som format och omformat Umeås radikala frihetliga vänster.

6.4. Reflektioner

Umeås radikala frihetliga vänsters historia är en komplex process. Den här uppsatsen har lagt sitt fokus på samspelet mellan berättelseproduktion, praktik och förändrade relationer till allierade. Annorlunda uttryckt rör det sig om olika typer av interaktiva processer i ett avgränsat socialt sammanhang. Det är möjligt att en annan typ av analys skulle kunna komplettera dessa slutsatser. Som Thomas Brante poängterat bör sociala processer betraktas som kombinationer av mekanismer i hierarkiskt ordnade nivåer, från det

individualpsykologiska till det makrohistoriska (Brante 2001). I relation till det övriga forskningsfältet om sociala rörelser vore det därför intressant att se vilka ytterligare insikter som skulle kunna uppnås genom att studera effekterna av organisationsformer, relationer med politiska fiender, och strukturella förutsättningar. Till exempel har uppsatsen ägnat mycket lite utrymme åt att studera Umeå kommun som *plats* för gräsrotspolitisk verksamhet. Detta skulle dock ha krävt en komparativ forskningsdesign, vilket i sin tur skulle omöjliggjort den nivå av detalj som kan uppnås genom den enskilda fallstudien.

Vad gäller den specifika utvecklingen i Umeå lämnar uppsatsen ytterligare frågor öppna. En av dessa är hur interna ojämlikheter stöttats upp och utformats i detalj. I uppsatsen talar jag återkommande om dessa maktordningar, men textens fokus har inte legat på vilka förtrycksaxlar som skapar dem. Att en feministisk och djurrättspräglad livsstilspolitik trängs undan av en ökad betoning på klasskamp som central konfliktlinje, och att detta sker i anslutning till ett in- och utflöde av deltagare, har flera gånger uppmärksammats. Däremot har det fallit utanför studiens fokus att undersöka hur vändningen från (eller konfigureringen av) feministiskt influerad livsstilspolitik också sammanfaller med en förändrad könsmaktsordning inom rörelsen. Det vore troligtvis både intressant och analytiskt värdefullt att undersöka vilka konsekvenser denna typ av konflikter får för en rörelsemiljö vars självförståelse inkluderar feministiska dispositioner (vilket delvis gjorts av Wetterstrand (2010) och Christensen (2003; 2006; 2010)).

Den här uppsatsen har pekat ut betydelsen av den radikala frihetliga vänsterns sätt att förstå och förmedla sin egen betydelse. Denna betydelse, och den berättelse som den ramas in i, legitimerar vissa former av politik och förkastar andra. Genom berättelsen skapas mening som gör praktik begriplig och möjlig att värdera. Utan att rita upp kausala samband är det tydligt att dessa processer i sin tur samspelar med de praktiker de namnger, och de relationer de begripliggör. Betydelsen av berättelser, och den vikt de antar i konstruktionen av sociala handlingsfält, utgör uppsatsens generaliseringsanspråk. Framtida forskning kan mycket väl upptäcka att Umeås lokala förändringsprocesser, från radikal och sluten militans till öppenhet och långsamhet, utgör en generell tendens hos radikala politiska grupperingar. I det fallet är det dock de kollektiva berättelsernas sociala uppgift att begripliggöra, legitimera och därmed förstärka de processer som ligger till grund för förändrade praktiker och relationer.

7. Källförteckning

7.1. Litteratur

- Ahrne, Göran (1994). *Social Organizations: Interaction inside, outside and between organizations*. London: Sage.
- Ahrne, Göran, Mats Franzén & Christine Roman (2005). *Det sociala landskapet: En sociologisk beskrivning av Sverige från 1950-talet till början av 2000-talet*. Göteborg: Bokförlaget Korpen.
- Andrew X ([1999] 2011). Ge upp aktivismen! I: Wåg, Mathias (red.) *I stundens hetta – Svarta block, vita overaller och osynliga partier*. Stockholm: Roh-nin förlag, ss. 44-55.
- Bagguley, Paul (2010). The Limits of Protest Event Data and Repertoires for the Analysis of Contemporary Feminism. *Politics & Gender*, 6(4) ss. 616-622.
- Bernspång, Karin (2014). Ny kulturfestival för alla. *Västerbottens-Kuriren* 7 augusti.
- Bourdieu, Pierre (1991). *Kultur och kritik: Anföranden av Pierre Bourdieu*. Göteborg: Daidalos.
- Bourdieu, Pierre ([1994] 2012a). Social Space and Symbolic Space. I: Calhoun, Craig, Joseph Gerteis, James Moody, Steven Pfaff & Indermohan Virk (red.). *Contemporary Sociological Theory*. Malden: Wiley-Blackwell, ss. 335-344.
- Bourdieu, Pierre ([1994] 2012b). Structures, Habitus, Practices. I: Calhoun, Craig, Joseph Gerteis, James Moody, Steven Pfaff & Indermohan Virk (red.). *Contemporary Sociological Theory*. Malden: Wiley-Blackwell, ss. 345-358.
- Bourdieu, Pierre (1995). *Praktiskt förnuft: Utkast till en handlingsteori*. Göteborg: Daidalos.
- Boyatzis, Richard E., (1998). *Transforming Qualitative Information: Thematic Analysis and Code Development*. London: Sage.
- Brante, Thomas (2001). Consequences of Realism for Sociological Theory-building. *Journal for the Theory of Social Behaviour*, 31(2), ss. 167-195.
- Brink-Pinto, Andres & Johan Pries (2013). *Trettionde november: Kampen om Lund 1985-2008*. Lund: Pluribus förlag.
- Brottsförebyggande rådet och Säkerhetspolisen (2009). *Våldsam politisk extremism: Antidemokratiska grupperingar på yttersta höger- och vänsterkanten*. Stockholm: Brottsförebyggande rådet.

- Christensen, Ann-Dorte (2003). *Fortællinger om identitet og makt: Unge kvinder i senmoderniteten*. Århus: Magtutredningen.
- Christensen, Ann-Dorte (2006). Kön och kulturell praktik i sociala rörelser. I: Wettergren, Åsa & Andrew Jamison (red.). *Sociala rörelser – politik och kultur*. Lund: Studentlitteratur, ss. 351-374.
- Christensen, Ann-Dorte (2010). Resistance and Violence: Constructions of Masculinities in Radical Left-Wing Movements in Denmark. *Norma: Nordic Journal for Masculinity Studies*, 5(2), ss. 151-168.
- Cleaver, Harry ([1979] 2007). *Att läsa kapitalet politiskt*. Stockholm: Roh-nin förlag.
- Czarniawska, Barbara & Bernard Joerges (1996). Travels of Ideas. I: Czarniawska, Barbara & Guje Sevón (red.) *Translating Organizational Change*. Berlin: Walter de Gruyter, 13-48.
- Davis, Gerald F., Doug McAdam & W. Richard Scott (2005). *Social Movements and Organization Theory*. Ithaca: Cambridge University Press.
- della Porta, Donatella (2015). *Democracy is not a Spectator Sport! Spreading Democracy in the Anti-Austerity Movement*. Huddinge: Södertörns Högskola.
- della Porta, Donatella & Mario Diani (2006). *Social Movements: An Introduction*. Malden: Blackwell Publishing.
- Diani, Mario & Doug McAdam (2003). *Social Movements and Networks*. Oxford: Oxford University Press.
- DiMaggio, Paul J., & Walter W. Powell (1983). The Iron-cage Revisited: Institutional Isomorphism and Collective Rationality in Organizational Fields. *American Sociological Review*, 48, ss. 147-160.
- DiMaggio, Paul J., & Walter W. Powell (1991). Introduction. I: DiMaggio, Paul J., & Walter W. Powell (red.). *The New Institutionalism in Organizational Analysis*. Chicago: University of Chicago press, ss. 1-33.
- Eisinger, Peter K., (1973). The Conditions of Protest Behavior in American Cities. *The American Political Science Review*, 67(1), ss. 11-28.
- Eyerman, Ron & Andrew Jamison (1991). *Social Movements: A Cognitive Approach*. University Park: Pennsylvania State University Press.
- Fligstein, Neil & Doug McAdam (2011). Toward a General Theory of Strategic Action Fields. *Sociological Theory*, 29(1), ss. 1-26.
- Fominaya, Flesher (2015). Autonomous Social Movements and the Paradox of Anti-Identitarian Collective Identity. I: McGarry, Aidan & James M. Jasper (red.). *The*

- Identity Dilemma: Social Movements and Collective Identity*. Philadelphia: Temple University Press, ss. 65-84.
- Geronimo (2012). *Fire and Flames: A History of the German Autonomist Movement*. Oakland: PM Press.
- Gidlund, Janerik (1978). *Aktionsgrupper och lokala partier: Temporära politiska organisationer i Sverige 1965-1975*. Lund: CWK Gleerup.
- Gladius, Marlies & Geoffrey Pleyers (2013). The Global Moment of 2011: Democracy, Social Justice and Dignity. *Development and Change*, 44(3), ss. 547-567.
- Göthe Norlin, Cecilia (2008). Aktivister intog tullkammaren. *Västerbottens-Kuriren*. 12 april.
- Hannerz, Erik (2014). *Performing Punk: Subcultural Authentication and the Positioning of the Mainstream*. Uppsala: Uppsala universitet.
- Hardt, Michael & Antoni Negri (2003). *Imperiet*. Stockholm: Vertigo.
- Harvey, David (2012). *Rebel Cities: From the Right to the City to the Urban Revolution*. London: Verso.
- Holstein, James A., & Jaber F. Gubrium (1995). *The Active Interview*. London: Sage.
- Hutter, Swen (2014). Protest Event Analysis and its Offspring. I: della Porta, Donatella (red.). *Methodological Practices in Social Movement Research*. Oxford: Oxford University Press, ss. 335-360.
- Högstadius, Magnus & Simon Lindgren (1995). *Straight edge – En modern ungdomsrörelse i ett komplext samhälle*. Umeå: Sociologiska Institutionen [C-uppsats].
- Jacobsson, Kerstin & Adrienne Sörbom (2015). After a Cycle of Contention: Post-Gothenburg Strategies of Left-Libertarian Activists in Sweden [epubl. före tryckning]. *Social Movement Studies: Journal of Social, Cultural and Political Protest*. DOI: 10.1080/14742837.2015.1027763
- Jamison, Andrew (2006). Sociala rörelser och vetenskap: Ett kognitivt perspektiv. I: Wettergren, Åsa & Andrew Jamison (red.). *Sociala rörelser: Politik och kultur*. Lund: Studentlitteratur, ss. 45-64.
- Jämte, Jan (2013). *Antirasismens många ansikten*. Umeå: Umeå Universitet.
- Jämte, Jan & Adrienne Sörbom (2016). Why did it not Happen Here? The Gradual Radicalization of the Anarchist Movement in Sweden 1980-90. I: Andresen, Knud & Bart van der Steen (red.). *A European Youth Revolt: European Perspectives on Youth Protest and Social Movements in the 1980s*. London: Palgrave Macmillan, ss. 97-111.

- Karpantschov, René (2011). Violence that Matters! Radicalization and De-Radicalization of Leftist, Urban Movements – Denmark 1981-2011. *Behavioral Sciences of Terrorism and Political Aggression*, 7(1) ss. 35-52.
- Katsiaficas, George (2006). *The Subversion of Politics – European Autonomous Social Movements and the Decolonization of Everyday Life*. Oakland: AK Press.
- Koopmans, Ruud & Dieter Rucht (2002). Protest Event Analysis. I: Klandermans, Bert & Suzanne Staggenborg (red.). *Methods of Social Movement Research*. Minneapolis: University of Minnesota Press, ss. 231-259.
- Kriesi, Hanspeter, Ruud Koopmans, Jan Willem Dyvendak & Marco G. Giugni (1995). *New Social Movements in Western Europe: A Comparative Analysis*. London: University College London.
- Layder, Derek (1998). *Sociological Practice: Linking theory and Social Research*. London: Sage.
- Le Bon, Gustave (1896). *The Psychology of Socialism*. Kitchener, Ontario: Batoche Books.
- Le Bon, Gustave (1913). *The Psychology of Revolution*. Kitchener, Ontario: Batoche Books.
- Leach, Darcy K., (2007). An Elusive 'we': Antidogmatism, Democratic Practice, and the Contradictory Identity of the German Autonomen. *American Behavioral Scientist*, 52(7), ss. 1042-1068.
- Liliequist, Marianne (2001). Veganer, anarka-feminister och "Grabbar mot Barbie". I: Lundgren, Britta & Lena Martinsson (red.): *Bestämna, benämna, betvivla: Kulturvetenskapliga perspektiv på kön, sexualitet och politik*. Lund: Studentlitteratur, s. 47-60.
- Liliequist, Marianne (2002). Gatans politiska teater: Unga aktivisters erfarenhetsberättelser. I: Liliequist, Marianne & Jörgen Lundälv (red.). *Gatans Politik: Göteborgsdemonstrationerna 2001 ur mediernas, polisernas och demonstranternas perspektiv*. Gävle: Meyers förlag, ss. 27-45.
- Lindberg, Joel (2014). Lokstall intogs för planering av festival. *Västerbottens-Kuriren*. 9 augusti.
- March, James G., & Johan P. Olsen (1984). The New Institutionalism: Organizational Factors in Political Life. *The American Political Science Review*, 78(3), ss. 734-749
- McAdam, Doug ([1982] 1999). *Political Process and the Development of Black Insurgency, 1930-1970*. Chicago: University of Chicago Press.
- McAdam, Doug, Sidney Tarrow & Charles Tilly (2001). *Contentious Politics*. Ithaca: Cambridge University Press.

- McCarthy, John D., & Mayer N. Zald (1977). Resource Mobilizations and Social Movements: A Partial Theory. *The American Journal of Sociology*, 82(6), ss. 1212-1241.
- McCarthy, John D., Clark McPhail & Jackie Smith (1996). Images of Protest: Dimensions of Selection Bias in Media Coverage of Washington Demonstrations, 1982 and 1991. *American Sociological Review*, 61(3), ss. 478-499.
- Melucci, Alberto (1991). *Nomader i nuet: Sociala rörelser och individuella behov i dagens samhälle*. Göteborg: Daidalos.
- Merton, Robert K., (1972). Insiders and Outsiders: A Chapter in the Sociology of Knowledge. *American Journal of Sociology*, 78(1), ss. 9-47.
- Meyer, John W., & Brian Rowan (1977). Institutionalized Organizations: Formal Structure as Myth and Ceremony. *American Journal of Sociology*, 83(2), ss. 340-363.
- Müller, Kim ([2009] 2011). Från kampanj till konflikt. I: Wåg, Mathias (red.) *I stundens hetta – Svarta block, vita overaller och osynliga partier*. Stockholm: Roh-nin förlag, ss. 517-527.
- Narayan, Kirin (1993). How Native is a 'Native' Anthropologist? *American Anthropologist*, 95(3), ss. 671-686.
- Neuman, Lawrence W., (2007). *Basics of Social Research: Qualitative and Quantitative Approaches*. Boston: Allyn and Bacon.
- Olovsson Lööv, Anna (2014). *Maskulinitet i feminismens tjänst: Dragkingande som praktik, politik och begär*. Lund: Lunds Universitet.
- Peters, Ulrich (2014). *Unbeugsam und widerständig: Die radikale Linke in Deutschland seit 1989*. Münster: Unrast verlag.
- Peterson, Abby (2001). *Contemporary Political Protest: Essays on Political Militancy*. Burlington: Ashgate.
- Peterson, Abby (2002). Den militanta kroppen som politiskt kommunikationsmedel. *Häfte för kritiska studier*, (1), ss. 3-12.
- Piotrowski, Gzregorz & Magnus Wennerhag (2015). Always against the State? An Analysis of Polish and Swedish Radical Left-Libertarian Activists' Interaction with Institutionalized Politics. *Partecipazione e conflitto*, 8(3). Sidnummer saknas.
- Pleyers, Geoffrey (2010). *Alter Globalization: Becoming Actors in a Global Age*. Cambridge: Polity Press.
- Polanska, Dominika & Grzegorz Piotrowski (2015). The Transformative Power of Cooperation between Social Movements: Squatting and Tenants' Movements in Poland. *City: Analysis of Urban Trends, Culture, Theory, Policy, Action*, 19(2-3), ss. 274-296.

- Pries, Johan (2008). *En rörelse blir till: De Autonoma i Malmö och Lund 1986-1992*. Lund: Lunds Universitet.
- Prujit, Hans (2008). *Squatting in Europe*. I: The Squatting Europe Kollektive (red.). *Squatting in Europe: Radical Spaces, Urban Struggles*. Brooklyn: Autonomedia, ss. 17-60.
- Renkvist Quisbert, Matilda (2015). *Liberalism or Barbarism: A Critical Discourse Analysis of the Swedish State's Discourse on the matter of 'Violence Affirming Extremism.'* Lund: Lunds Universitet.
- Rucht, Dieter & Thomas Ohlemacher (1992). Protest Event Data: Collection, Uses and Perspectives. I: Diani, Mario & Ron Eyerman (red.). *Studying Collective Action*. London: Sage, ss. 77-106.
- Sahlin-Andersson, Kerstin (1996). Imitating by Editing Success. I: Czarniawska, Barbara & Guje Sevón (red.) *Translating Organizational Change*. Berlin: Walter de Gruyter, ss. 69-92
- Sahlin-Andersson, Kerstin & Linda Wedin (2008). Circulating Ideas: Imitation, Translation and Editing. I: Greenwood, Royston, Christine Oliver, Roy Suddaby & Kerstin Sahlin-Andersson (red.). *The Sage Handbook of Organizational Institutionalism*. London: Sage, ss. 219-242.
- Sandgren, Torgny (2000). Rock i rörelse – Hardcore, Straight Edge, veganism och djurrättsrörelsen. *STM-Online* (3), ss. 1-12.
- Snow, David A., E. Burke Rochford Jr., Steven K. Worden & Robert D. Benford (1986). Frame Alignment Processes, Micromobilization, and Movement Participation. *American Sociological Review*, 51(4), ss. 464-481.
- Snow, David A., & Robert B. Benford (2000). Clarifying the Relationship between Framing and Ideology. *Mobilization*, (5), ss. 55-60.
- Snyder, David & Charles Tilly (1972). Hardship and Collective Violence in France, 1830 to 1960. *American Sociological Review*, 37, ss. 520-532.
- Sombart, Werner (1911). *Socialism och social rörelse*. Stockholm: Björck & Börjesson bokförlag.
- SOU 2013:83. *När vi bryr oss – Förslag om samverkan och utbildning för att effektivare förebygga våldsbejakande extremism*. Stockholm: Elanders.
- Soule, Sarah (2007). Diffusion Processes within and across Movements. In: Snow, David A., Sarah A. Soule & Hanspeter Kriesi (red.). *The Blackwell Companion to Social Movements*. Oxford: Blackwell Publishing, ss. 294-310

- Soule, Sarah, Doug McAdam, John McCarthy & Yang Su (1999). Protest Events: Cause or Consequence of State Action? The U.S. Women's Movement and Federal Congressional Activities, 1956-1979. *Mobilization*, 4(2), ss. 239-256.
- Soule, Sarah & Jennifer Earl (2005). A Movement Society Evaluated: Collective Protest in the United States, 1960-1986. *Mobilization*, 10(3), ss. 345-364.
- Stahre, Ulf (2004). *Den gröna staden*. Stockholm: Atlas.
- Stahre, Ulf (2007). *Reclaim the Streets*. Stockholm: Atlas.
- Stahre, Ulf (2014). *En stad för de många eller för de få*. Stockholm: Atlas Akademi.
- Statens Medieråd (2013). *Våldsbejakande och antidemokratiska budskap på internet*. Stockholm: Statens medieråd.
- Stenlund, Krister (2004). Unga belägrade hus. *Västerbottens folkblad*. 2 januari.
- Stenlund, Krister (2008). Ockupation i protest mot kulturpolitik. *Västerbottens folkblad*. 12 april.
- Ström, Richard (2010). *Att etablera alternativkultur: En rapport om det annorlunda Umeå*. Umeå: CERUM.
- Swann, Thomas & Konstantin Stoborod (2014). Did you hear the one about the Anarchist Manager? *Ephemera: Theory and Politics in Organization*, 14(4), ss. 591-609.
- Tarde, Gabriel (1903). *The laws of Imitation*. New York: Henry Holt & Company.
- Tarrow, Sidney (1998). *Power in Movement*. Ithaca: Cambridge University Press.
- Thörn, Håkan (2013). *Stad i rörelse: Stadsomvandlingen och striderna om Haga och Christiania*. Stockholm: Atlas Akademi.
- Tidström, Roland (2004). Ursäkta, var är ockupationen? *Västerbottens-Kuriren*. 8 januari.
- Tilly, Charles (1969). Methods for the Study of Collective Violence. I: Wendell Conant, Ralph & Molly Apple Levin (red.). *Problems in Research on Community Violence*. New York: Praeger, ss. 15-43.
- Tilly, Charles (1978). *From Mobilization to Revolution*. Reading: Addison-Wesley.
- Tilly, Charles (2002). Event Catalogs as Theory. *Sociological Theory*, 20(2), ss. 248-254
- Tilly, Charles (2004). *Contention and Democracy in Europe, 1650-2000*. Ithaca: Cambridge University Press.
- Tilly, Charles (2008). *Contentious Performances*. Ithaca: Cambridge University Press.
- Tourraine, Alain (2007). *A New Paradigm for Understanding Today's World*. Cambridge: Polity Press.
- Trost, Jan (1997). *Kvalitativa intervjuer*. Lund: Studentlitteratur.

- Turborn, Elin (2014). Viljan finns, men avtalet ännu ej påskrivet. *Västerbottens folkblad*. 16 oktober.
- Turonska, Irena (1997). Anarkism idag: Politiskt våld från nyvänstern till de autonoma. *Häften för kritiska studier*, (2), ss. 33-50.
- Walker, Edward T., (2012). Social Movements, Organizations, and Fields: a Decade of Theoretical Integration. *Contemporary Sociology*, 41(5), ss. 576-587.
- Wasshede, Cathrin (2010). *Passionerad politik*. Malmö: Bokbox förlag.
- Wettergren, Åsa & Andrew Jamison (2006). Rörelseforskningens historia och perspektiv. I: Wettergren, Åsa & Andrew Jamison (red.). *Sociala rörelser – politik och kultur*. Lund: Studentlitteratur, ss. 9-44.
- Williams, Dana M., & Matthew T. Lee (2012). Aiming to Overthrow the State (Without Using the State): Political Opportunities for Anarchist Movements. *Comparative Sociology*, (11), ss. 558-593.
- Wåg, Mathias (2011). *I stundens hetta – Svarta block, vita overaller och osynliga partier*. Stockholm: Roh-nin förlag.
- Zald, Mayer N., & Roberta Ash (1966). Social Movement Organization: Growth, Decay and Change. *Social Forces*, 44(3), ss. 327-341.

7.2. Dokument

- Aktivistgruppen Huset (2008a). *Projektplan: Självtstyrkt aktivitetshus i Umeå*.
- Aktivistgruppen Huset (2008b). *Aktivistgruppen Huset: Hur fungerar husetmötena?*
- Förbundet Allt åt Alla (2011). *Allt åt Alla Umeå: Verksamhetsberättelse 2011*.
- Förbundet Allt åt Alla (2015). *5 steg till att skapa en allmänning i ditt kvarter*.
- Om aktivismen (2004). *Åtta texter om aktivismen i Umeå*.
- Umeå Kulturhus (2015). *Bygglovsprocessen: Planritning, budget och tidsplan*.

8. Bilagor

8.1. Bilaga 1: Händelsekatalog

Analys av händelsekataloger (kvantitativa dataset bestående av politiska aktioner utförda i ett avgränsat sammanhang) är ett av de mest använda redskapen för undersökningar av sociala rörelser ur ett makroperspektiv (Koopmans & Rucht 2002, s. 232; Hutter 2014, s. 335). De komparativa studier och tidsserieanalyser som utnyttjat metoden är allt för många för att listas här. Bland dem kan dock nämnas Charles Tillys arbete på strejker och revolutioner i Europa (Tilly 1969; Snyder & Tilly 1972; Tilly 2004; Tilly 2008), Doug McAdams analys av den amerikanska medborgarrättsrörelsen (McAdam [1982] 1999), och Hanspeter Kriesis undersökningar av samspelet mellan politisk aktivitet och institutionella strukturer (Kriesi et al 1995). Metoden har också använts för att undersöka hur okonventionella politiska praktiker institutionaliserats i västvärldens demokratier (Soule & Earl 2005).

I enlighet med konventionen används händelsekatalogen i den här uppsatsen till att undersöka två saker: praktiker och relationer. Den kvantitativa empirin används för att redogöra för förändringar i vad rörelsen gjort för något, samt med vilka aktörer den samarbetat. Vidare tillför den alternativa informationskällan, den lokala dagspressen, nyanser till det befintliga kvalitativa materialet. Vad som dock inte görs i uppsatsen är matematiska analyser av kausala samband mellan olika typer av historiska processer. Det här beslutet kan härledas till de uppställda forskningsfrågorna, där sådana överväganden inte är relevanta.

Händelsekatalogen har konstruerats på följande sätt. I ett första steg har årsvisa slagningar utförts i mediedatabasen Retrievers samling av *Västerbottens-Kuriren* och *Västerbottens Folkblad*, med söksträngen "Protest*" OR "Manifest*" OR "Demonstra*" OR "Bojkott" OR "Namninsamling" OR "Marsch" OR "Fackeltåg" OR "Blockad" OR "Torgmöte" OR "Vandaliser*" OR "Aktivis*". Söksträngen baseras till största del på de modulärformer (se Tilly 2008, s. 144) som ingår i den traditionella rörelserepertoaren. Genom att lägga till *protest** och *aktivis** har strängen dock kunnat fånga en bredare uppsättning händelser.

Totalt samlades 990 artiklar. Ur dessa gick det att härleda 567 separata protesthändelser. Mot omkring 200 av dessa prövades därefter en fördefinierad kod, med variabler för *Datum*, *Källa*, *Metod*, *Sakfråga*, *Tema*, *Objekt*, *Skalnivå*, *Ansvarig aktör*, *Eventuellt koalitionsnamn*, *Typ av aktör* samt *Kommentarer*. Detta första steg syftade till att undersöka huruvida de alternativ för variabelvärden som angetts på förhand kunde fånga in innehållet i artiklarna. I frågan om aktörstyper (aktionsgrupper, koalitioner, och så vidare, se nedan) gav detta skäl till

förändringar, där vissa kategorier försvann och andra lades till. Resultatet blev en variabel som befann sig närmre verkligheten, med färre godtyckliga gränssytor.

8.1.1. Protesthändelsen: Definition och avgränsningar

Med grund hos Charles Tilly (1969, s. 28) med flera (McAdam, Tarrow & Tilly 2001, s. 5) definierar uppsatsen en protesthändelse som en *rumsligt och i tid avgränsad händelse, i vilken minst en urskiljbar kollektiv aktör uttrycker ett politiskt anspråk, vilket hotar att förändra maktbalansen mellan aktören och minst en motpart*. En sådan definition ligger också i linje med den generella rörelsedefinition som återfinns hos della Porta och Diani (2006, s. 23) liksom Wettergren och Jamison (2006, s. 9).

De typer av händelser som kodats täcker in många olika protestformer och nivåer av politisk militans. Från gemensam brevskrivning och inlämning av protestlistor, via demonstrationer och manifestationer, sträcker sig variabeln till inneboende konfrontativa former, som strejker, blockader, och direkt aktion.¹⁵ Sådana protesthändelser som sker inom det parlamentariska systemet, såsom röstning och debatter i de parlamentariska organen, har dock uteslutits. Denna begränsning har gjorts med tanke på utformningen av uppsatsens syfte, som i större grad intresserar sig för Umeås gräsrotspolitiska kontext. Ett sådant förhållningssätt till urvalet är också standard i den tidigare forskningen, med få undantag (se t ex McAdam [1982] 1999; Tilly 2008).

Vad gäller den geografiska avgränsningen av protesterna gäller två principer. Å ena sidan utesluts aktioner där grupper med bas i Umeå agerat i andra städer. Å andra sidan inräknas aktioner där aktivister från andra städer agerat i Umeå. Resonemanget bakom att utesluta händelser som sker utanför staden utgår ifrån svårigheten att bekräfta vilka deltagarna är, vilket leder till validitetsproblem. Statistik över sådana aktioner skulle dessutom bli gravt missvisande, i och med att sådan information, eller sådana händelser över huvud taget, sällan redovisas i lokalpressen. Vad gäller beslutet att inkludera besökande grupper som protesterar i Umeå är dels att sådana händelser tycks möta stort intresse i pressen, dels att protesterna i sig identifierar konflikter mot aktörer i Umeå, som det är möjligt för lokala rörelsegrupper att agera i.

¹⁵ Med direkt aktion åsyftas sådana händelser där det politiska målet utan mediering vävs in i medlet, det vill säga att de direkta materiella konsekvenserna av aktionen överskuggar dess symboliska aspekter och anspråk på att representeras (se Williams & Lee 2012, s. 563). Ett exempel kan vara att klistra igen låset på ett djurtestlaboratorium för att därmed direkt förhindra fortsatt verksamhet i byggnaden.

Frågan om var en protesthändelse slutar och en annan tar vid har följt den metodologiska utvecklingen från dess start på sextiotalet (se Tilly 1969; 2008; Soule & Earl 2005; Ekiert & Kubik 1999; Soule et al 1999). I den här uppsatsen betraktas en händelse som avslutad när den 1) övergår i en annan metod och 2) det framgår att ansvarsfördelningen eller sammansättningen inom gruppen förändras. Det här betyder till exempel att en demonstration som avslutas med en manifestation betraktas som *en* händelse, medan en demonstration som avslutas med att en utbrytargrupp ställer sig i blockad utanför en Macdonaldsrestaurang ses som två separata händelser.

8.1.2. Källor

De källor som katalogen baseras på är som redan nämnts de båda lokaltidningarna *Västerbottens-Kuriren* och *Västerbottens Folkblad*. Dessa tidningar har valts ut i egenskap av att de är stadens två största tidningar, och att båda finns lätt tillgängliga i mediearkivet Retriever. Att det är just lokaltidningar som valts ut, till skillnad från de polisrapporter, rörelsekällor och rikstäckande tidningar som annars brukar användas i den här typen av metod (Rucht & Ohlemacher 1992, s. 89), beror på den småskalighet och detaljnivå som andra källor inte riktigt tillåter. Det förefaller högst otroligt att en tidning på riksnivå ska nämna varje saboterad H&M-affisch i Umeå, eller att en namnlista som skickas till en kommunal nämnd ska fångas i polisens rapportering. Att använda rörelsens egna källor skulle i sin tur motverka min ambition att undersöka det politiskt aktiva Umeå i sin helhet. Samtidigt ska det understrykas att händelsekatalogen inte utgör en direkt spegling av vad som ”verkligen” hänt. Skribentens språk och sätt att beskriva en händelse utgör ett mellanled mellan händelse och registrering. Även på lokaltidningsnivå är det rimligt att anta att rapporteringen struktureras av en medielogik som vid olika tidpunkter premierar olika typer av händelser (se McCarthy, McPhail & Smith 1996).

8.1.3. Variabler

Nedan presenteras samtliga variabler och tillhörande variabelvärden som använts i rapporten. Förtydliganden anges där sådana bedöms behövas.

Datum (vilket datum skedde protesten)

Källa (VK/VF)

Metod

- Arbetsnedläggelse
- Blockad
- Bojkott (uppmaning till)
- Brevkampanj
- Demonstration
- Direkt aktion
- Flygbladsutdelning/Affischering
- Gatuteater/konstnärlig protest
- Motdemonstration
- Ockupation (av hus/gata)
- Protestlista
- Sit-in
- Torgmöte
- Öppet möte
- Överklagan/yttrande/skrivelse
- Annat

Sakfråga

Induktiv variabel, t ex *Sjuksköterskestrejken* eller *Macdonalds*. Används för att underlätta läsningen av katalogen.

Tema

- Arbetsfrågor
- Demokratifrågor
- Djurrätt
- Ekonomisk rättvisa
- Feminism
- Flera ämnen
- Fred
- HBTQIA
- Invandring/Asyl
- Miljö
- Rasism/Främlingsfientlighet

- Repression/Övervakning/Bestraffning
- Stad/Land
- Stadsplanering/boendefrågor
- Utbildning
- Vårld/Offentlig service
- Annat
- Okänt

Objekt

- Annan politisk aktör
- Annan stat
- Flera
- Företag
- Internationell institution
- Kommun
- Landsting
- Stat
- Strukturellt fenomen (indirekta objekt, såsom ”patriarkatet” eller ”kapitalismen”)
- Annat
- Okänt

Skalnivå

- Internationell
- Lokal
- Nationell
- Partikulär (berör enbart dem som agerar, ett exempel är lokala arbetsplatskonflikter)
- Regional
- Okänt

Ansvarig aktör

Induktiv variabel baserad på tidningens rapportering, t ex *Rättvisepartiet socialisterna*; *SUF* eller *Föräldrar i Sävar*. En fullständig lista över aktörer återfinns i bilaga 9.1.5.

Kampanjnamn/koalitionsnamn

Induktiv variabel, t ex *Nätverket mot nedskärningar*.

Typ av aktör

- Aktionsgrupp (tillfällig grupp, formad på ad hoc-basis kring en särskild fråga. Inkluderar också anarkistiska vängrupper utan formella strukturer)
- Fackförening
- Intressegrupp (långvarig grupp som agerar i en särskild grupps intresse, exempelvis Handikappades riksförbund)
- Koalition (två eller flera grupper samarbetar under en aktion)
- NGO (professionaliserad organisation, t ex Green Peace eller Amnesty)
- Parti (Politisk organisation som ställer upp i allmänna val)
- Programmatisk grupp (Utomparlamentarisk grupp med ett flerdimensionellt politiskt program. Se Stahre (2014))
- Annan grupp
- Okänt

Kommentarer

Induktiv kategori.

8.1.4. Förteckning över samtliga aktörer i materialet

"Föreningar"

"Kvinnoseparatistisk grupp"

"Maskerade Ungdomar"

"Okänt"

"Representanter från olika religioner"

ABF

Akademikerförbundet (SSR)

Aktivistgruppen Huset

Akutinsatsen för offentlig vård

Amnesty

Anhöriga på Tegsgården

Anhöriga på Öbacka

Anhörigrådet på Bruksbacken

Anställda i Bärplockningen

Anställda på bilprovningen

Anställda på Rehab center north

Anställda på Servera

Anställda på socialtjänsten

Anställda på Subway

Anställda på Tegs sjukhem

Anställda på Ultra

Anställda på Umeå energi

Anställda på Umeå vårdcentral

Anställda på universitetssjukhuset (NUS)

Anställda på Volvo

Anställda vid Umeå universitet

Antifascistisk aktion

Arbetareinitiativet

Arbetarpartiet (tidigare Rättvisepartiet socialisterna)

Asylgruppen

Attac

Autonoma Socialister Umeå (ASU)

Backens kyrka

Barnvagnsmarschen

Bevara Scharinska

Bevara Ljumvikens Camping

Boende i Ersmark

Boende i Holmsund

Boende i Hörnefors

Boende i Obbola
Boende i Stocksjö
Boende i Sävar
Boende i Tavelstö
Boende i VF-huset
Boende på Backen
Boende på Böleäng
Boende på Carlslid
Boende på Holmön
Boende på Sandbacka
Boende på Sofiehem
Boende på tavleliden
Boende på Umedalen
Boende på Väst på stan
Boende på Ålidhem
Boende på Öbacka
Boende på Öst på stan
Boende vid Vallberget
Bostadsrättsföreningar på Mariehem
Bostadsrättsföreningen Älvbrinken
Byggnads
Centerpartiet
Centerpartiets ungdomsförbund (CUF)
Dalens innebandy
Djurens Befrielsefront (DBF)
Djurens rätt
Djurrättsalliansen
Doroteaupproret
Elektrikerna i Västerbotten
Elever i Hörnefors
Elever mot krig
Elever på Berghems skola
Elever på Dragonskolan
Elever på Grubbeskolan
Elever på Hagaskolan
Elever på Midgårdsskolan
Elever på Östtegs skola
Elevkampanjen
Elevrådet på Dragonskolan
Elevrådet på Midgårdsskolan

Elevrådet på Östra Gymnasiet
Elöverkänsligas förening
Ersboda S-förening
Fakulteter på SLU
Finansförbundet
FN-Föreningen
Folkkök
Folkpartiet
Företagarna i Västerbotten
Fritidsgårdsanställda
Folkmusik mot främlingsfientlighet
Fältbiologerna
Förarkåren på Umeå lokaltrafik
Förbundet Allt åt Alla
Föreningen byggnadskultur
Föräldraföreningen i Umeå
Föräldrar i Bodbyn
Föräldrar i Holmsund
Föräldrar i Sävar
Föräldrar i Sörfors
Föräldrar i Taveljö
Föräldrar i Överboda
Föräldrar och lärare på Språkskolan
Föräldrar på Backenskolan
Föräldrar på Hällsboskolan
Föräldrar på Sofiehem
Föräldrar på Ålidhem
Gatuaktionen
Greenpeace
Grön front
Grön Ungdom
Hamnarbetareförbundet
Handels
Handikappföreningarnas Samarbetsorganisation (HSO)
Holmöns infrastrukturgrupp
Hotell- och restaurang
Humanistiska sektionen på UMU
Hyresgästföreningen
Iranska demokratiska studentorganisation (IDSO)
IF Metall

Ingen Människa är Illegal
Inte under 24000
Integrationsnätverket i Umeå
International federation of medical students
International Solidarity Movement (ISM)
Internationella kvinnoförbundet för fred och rättvisa
Interner på Ersbodaanstalten
Iranska föreningen
Islamiska kvinnoföreningen
Jordens vänner
Järnvägsfrämjandet
Kassjö Idrottsförening
Katolska kyrkan
Klimax
Kommunal
Kommunistiska Partiet
KPMLr
Kristdemokraterna
Kristdemokratiska Ungdomsförbundet (KDU)
Kristna fredsförbundet
Kvinnojouren Umeå
Kärnkraftsfritt Bottenviken
Köttrosen
Lantbrukarnas riksförbund (LRF)
Liberala ungdomsförbundet (LUF)
Libyska motståndsrörelsen i Sverige
LO
Lärare på Grubbeskolan
Lärare på Komvux
Lärare på Obbola skola
Läraryrket
Läraryrket
Lärarnas riksförbund
Manliga nätverket i Umeå
Markägare i Obbola
Metallklubben Ålö
Miljöpartiet
Moderaterna
Moderaternas Ungdomsförbund (MUF)
Muslimska föreningar
Män för jämställdhet

Nationalsocialistisk front
Naturskyddsföreningen
Neuroförbundet (NHR)
No Border Umeå
Nätverket bojkotta Israel
Nätverket för bättre luft och stadsmiljö
Nätverket för fred
Nätverket mot flytten av stadsbiblioteket
Nätverket Somalier mot krig
Nätverket mot uranbrytning i Västerbotten
Nätverket nydalasjöns nyttjare
Ofog
Ornitologer
Palestinagrupperna
Palestinska socialdemokrater
Palestinsksvenska Vänskapsföreningen
Pangea Umeå
Patienter på UMU
Pensionärer på Berghem
Piratbyrå
Privatpersoner
PRO
Queer Community
Queerfestival Umeå
Reclaim the streets
Rektorer i Umeå
Reumatikerföreningen
RFSL
ROKS
Rädda barnen
Rättvisepartiet socialisterna
Röda korsets ungdomsförbund
S-kvinnor
SAC
SACO
Sagateatern
Samhallanställda
Samordningsgruppen för invandrarföreningar i Umeå (SiUM)
SEKO
Sjukskrivna och förtidspensionerade tillsammans (SOFT)

Skärgårdarnas riksförbund
SKTF
Socialdemokraterna
Socialistisk Ungdom
Socialistiska läkare
Socialistiska Partiet
SPEAK
SPF
SSU
Straight Edge Terror Force
Studenter vid Konsthögskolan
Studenter vid Umeå Universitet (UMU)
Stödgruppen för Alevtina
SUF
Svenska freds
Svenska läkare mot kärnvapen
Svenska Kyrkan
Svenska motståndsrörelsen (SMR)
Svenskarnas Parti
Sverigedemokraterna
Tjejjouren
Transportarbetareförbundet
Täfteå miljöförening
UMAM
Umebor mot djurförsök
Umeå feministfestival
Umebor för demokrati i Burma
Umeå kommuns jämställdhetsutskott
Umeå Pride
Umeå studentkår
Ung Vänster
United Afghansk förening
Vegan action
Verkstadsklubben på Volvo
Villaägare i Tomtebo
Vågbrytarna
Vårdförbundet
Vänster.nu
Vänsterpartiet
Vänsterns Studentförbund (VSF)

Västerbottens fiskareförbund
Västerbottens nykterhetsförening
Västerbottensinitiativet
Östra mot rasism

8.2. Bilaga 2: Beskrivning av intervjupersonerna

Materialet består av åtta män och en kvinna. Det här är i sig ett symptom på miljöns utseende, som den kom att se ut efter splittringen av ASU 2004 (se kapitel 5.1). Vidare härstammar alla utom två personer från Umeå. En person är född i ett annat land än Sverige. Endast två av deltagarna har bott i Umeå under hela den studerade perioden. Omkring hälften av de intervjuade har en högskoleutbildning. En person har examen från en yrkeshögskola. Vid tiden för intervjuerna var sex av nio personer förvärvsarbetande. Två befann sig i arbetsmarknadspolitiska program, och en studerade. Deltagarnas åldrar sträcker sig mellan 25 och 40 år, med merparten omkring 30.

De flesta personerna kom i kontakt med den radikala vänstern i gymnasieåldern. Någon enstaka engagerade sig i mellersta tjugooårsåldern, medan andra kom in redan på högstadiet. Deltagarna har varit eller är medlemmar i Förbundet Allt åt Alla, Fältbiologerna, SUF, SAC, Öppna Holmsund, Verket, Aktivistgruppen Huset, Autonoma Socialister, Antifascistisk Aktion, Djurens Befrielsefront, Umeå Kulturhus, Folkkök, Vegan Action, Kafé Kalabalik, Kafé Ya Basta, och olika namnlösa aktionsgrupper.